Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО
СВЕТ

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областен комитета а Грозненски горкома а, Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а. Грозненски къахьегамхой депутатий Совета а орган

Оршот
5
май
№ 36 (2202)
1958 шу
Мах 20 кеп.

Вай партен низ бола герз

46 шу хьалха «Правда» газетан хьалхара номер араяьнна ди — 5 май вай советски кепа йоазон деза Ди да. Цу дийнахьа вай сийлахьбоккхача советски мехка хьожам бу кепа йоазув коммунизман гIишлонна эшача гIулакхна мел кийча да, фуд цо даьр а де эшар а. Из алхха газетий болхлойи, журналистийи, издательствошкарча болхлойи деза ди хинна Iац — из дуккхача болхлой а юртарча а корреспондентий, вай мехкарча берригача къахьегамхой деза ди да.

Кепа йоазон ди нийсденнад Карл Маркс ваь 140 шу дизарца. Маркс ваь 140 шу дизар берригача дунен тIарча къахьегамхоша дезду марксизман-ленинизман уйлай сийлахьйоккхха котало яьннача лоаттаме. Дунен тIа мел бахача нахах кхоалагIча даькъал дукхагIа бараш социализман наькъа тIа баьннаб, хIаьта эксплуататораш боацаш ка а йоалаш толамца керда вахар хьалдеш а боахк. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революцес дIадоладаь дола капитализмагара социализмага валга ба хIанзарча заман керттера чулоацам. ЦIаккха а ца хиннача доккхача хьинара низе, айхьазале ССКП хьалхале а йолаш коммунизман гIишлон Iалальмате доккхий декхараш кхоачашдеш доал хIанз советски халкъ — цу хIаманца марксизман-ленинизман цIаккха а цIи йоврийоаца уйлаш кхоачаш а еш.

Марксизм фуй аьлча — из я пролетариата идеологи, цо капитализман лоалаца лоаттабеча къовсамера цун уйлан герз. Дуккхача бIаьшерашка къахьегамхоша шоашта тIера лоал Iохкоссарна лоаттабаьча къовсаман земах лард а еш, Маркса ше даьча Iилман балхашца дунен тIа эггара хьалха масса а оагIорахьара техкаь бакъ а баь хьехам арабаьнхар пролетариато дерригача дунен истореца дIалаца дезача даькъан хьакъехьа — из юххера а капитализманна каш доаккхаргдола низ хиларга хьежжа. Маркса хьехам бар пролетариатан диктатурах, керда общественни Iаьдал — коммунизм оттаярах.

ЦIенхоштта Iилман хьисап долаш хилар, коммунистически партел доаллаш хилар, болхлой классан моастагIашца товргIоацаш хилар, из хадданза интернационализм йоаллаш хилар, революционни кеп хилар — цу дерригнеша Iалаш а даьд, Iалаш а ду марксизманна дерригача дунен историен лоархIамера котталонаш цо йоахилга.

46 шу тоъал дукха зама я, хIаьта дунен тIа цаI мара йоацача вай социалистически паччахьалкхен а даьннадац шовзткъа шу совгIа мара. Цхьабакъда, Iалальмате доккхий а дукха а да вай мехка кепа йоазон хьакъехьа карагIдийннараш.

Нагахь санна 1913 шера Россе арадувлаш цкъа арахеца тираж 3,3 миллион экземпляр а йолаш 1055 газет хиннаделе, хIаьта хIанз СССР-е арадувл 8 эзар газет, цар тираж итташ миллионаш экземпляраш я. Вай мехка газетел совгIа арадувл Iалальмате дукха журналаш, книжкаш, кхыдола кепа йоазув. ДIадахача шера вай мехка арадаьннад 1 миллиарди 200 миллиони книжка, хIаьта 1960 шера книжкаш кхы а дукхагIа арадуврда. СССР-е книжкаш кепа детт 120 меттаца, царна юкъе 85 мотт вай мехка дахача къамий а болаш.

Коммунистически партес кепа йоазон Iалальмате чIоагIа йоахко еш хилар хьахьокх вай республике латтача гIулакхо а. Нохч-ГIалгIай АССР-е арадувл 4 республикански газет, 17 районни газет, дуккха а промышленностен предприятейи колхозийи совхозийи дукха тираж йола газеташ. Ишта газеташ арадувл «Красный молот» цIи йолча заводе, Химзаводе, Нефтяной институте, Сунженски, Малгобекски районерча колхозашка. Промышленностен предприятешка а, учрежденешка а, совхозашка а, колхозашка а арадувл 1700 совгIа пенгазеташ.

ХIара шерра-шера дукхагIа хул вай республике бахача къахьегамхоша яздеш арахьара — Москвера а Ленинградера а тIаухаш дола газеташи, журналаши, книжкаши. Алхха нах язбаларах вай республике хIара денна 115 эзар центрера газети журнали доагIа. Вай мехка хIара дезала таро я газеташ а журналаш а язде.

Укх 1958 шера Нохч-ГIалгIай книжкай Издательстван болх чIоаггIа шерлуш ба республика юхаоттаярца дувзаденна. Издательствон тематически планах арахец нохчий а гIалгIай а писателий 23 сборник, Iилма-тохнама института Iилман балхаш, дешара книжкаш, художественни, берий, юрта боахамеи промышленностеи хьакъехьара переводаш яь дола литература.

Советски кепа йоазув — Коммунистически партен боча, цо хьалхедаь бер санна да. ХIанз укх хана компартен XX съезда решенеш кхоачашъеш халкъагара вахара хьал кхы дукхагI айдарна а культуран болх тоабарна а боккха лоархIам болаш хургда кепа йоазув, хIана цо мамогга дукхагIа къахьегамхой оарцагIбоахаргба XX съезда уж решенеш кхоачашъярна а уж чакхъяхарна а.

Партеи политическиии балхацара керттера дар фуд аьлча — из да наха юкъера кхетама болх, партес оттадаь дола боахаман а политически а декхараш кхоачашдара тIехьа лоаттабеча къовсама къахьегамхой оарцагIбахар. Цу юкъера хьадоагIаш да вай кепа йоазон керттера декхар а — ма хулла хьакхаштагIа вахара юкъе гIортар, партес оттадаь долча декхарий сийле а лоархIам а Iалальмате боккха болга халкъага дIахкетадайтар. Цул совгI кепа йоазон болхлоша динза даргдоацаш цхьа хIама да: халкъан къахьегам шоаш бувцача хана, цар барт вIаштIехьабаккхара хьакъехьа шоаш болх беча хана — керттерчун теркам дукхагIа белга.

ХIанз журналисташтеи, болхлой а юртарча а корреспонденташтеи бе Iалальмате дукха болх ба: промышленностаи гIишлоштеи доал делга эргадаккхар, колхозаш тоаярахи МТС-аш эргаяхарахи дола СССР Лакхехьарча Совета Сессе Закон, иштта кхыдараш. Уж декхараш кхоачашдара даькъе партен эггара хьинарегIа бола гIончаш хила беза кепа йоазон болхлой.

Боахаман гIишлон гIулакхаш кепа йоазон тIа дувцача хана кепа йоазон болхлоша бицбалийта йиш яц халкъанна юкъе лоаттабу кхетама болх, къахьегамхошта коммунистически хьехам белга. Кепа йоазон декхар да моллагIча тайпара а йола буржуазен идеологе оамал гучаяларца къахетам боаццаш къовсам лоаттабелга, общественна хьалхашка массава а декхарийла хилар нахага дIахкетадайталга, советски нах вай гIулакх бакъ а нийса а эшалургдоацаш а хиларах тешабелга, вай халкъ мамогга Даьхен низ чIоагIбарна тIахьехалга, паччахьалкхен тIема низ чIоагIбарна тIахьехалга.

Нохчий а гIалгIай а халкъий автономи юхаоттаярца дувзаденна дукха а доккха а декхараш латт вай республикан кепа йоазонна хьалхашка боахаман даькъе санна, политически балха хьакъехьа а. Вай къаьстта йоахко е езаш да воай республике дахача халкъашта юкъе сийлахьдоккха доттагIал хилар. ГIо де деза партен организацешта цар хIара денна беча тайп-тайпарча партен а организаторски а балха, мамогга сихагI республика юхаоттаяра даькъера доккхий декхараш кхоачашдарна. Нохч-ГIалгIай халкъо колхозий, совхозий, МТС-йи, предприятей балхаца хьинаре дакъа лацара хьакъехьа язъеш йолча статьяша, очеркаша, корреспонденцеша гIодергда республикера беррига а къахьегамхой дукхагIа къахьегама юкъе оза.

Боккха, сийлен болх ба кепа йоазоно бер. Журналисташта даиман дагадоагIаш хила деза советски газеташ — къахьегамхой газеташ долга, Ленина вайна хьийххача бесса, хьалхле лелаеш даиман яздеш волча пхе литераторанна тIехьа латташ пхи бIаь а пхи эзар а литератораш боаца болхлой хуле, тIаккха кепа йоазон орган дийна а вахарца дувзаденна а хургда.

Кепа йоазон дешархочо фу йоах хьожаш, цунга ладувгIаш хила деза газеташ, каст-каста газета тIа яздайта деза болхлочунга, ахархочунга, интеллигенцега. ГIулакхаца йола, яхьера критика йоаржае еза газето лохера хьал кхоачамбоацараш дIадахарна, котдувлаш вай хьалхашкахьа дIахьош бола никъ сихбарна.

Халкъо ше хьакхелла долча вай кепа йоазоно тешаме, гIулакх ду цунна, хIаьта кепа йоазув халкъанна коммунистически кхетам балара низ бола герз а да. ДIахо халкъаца шийн бувзам чIоагI а беш, боахаман а культуран а гIишлонера толамаш совдахарна цунна гIо а деш, шийгара доагIаш дола сийлен декхар коммунизман гIишлоне кхоачаш а дерга.

НГIАССР ССКП обкомеи Министрий Советеи

Социализман яхьа хьалха латгараштa — ЦIе байракхаш

1958 шера бIаьстий сомийи комсийи бешамаш дIаера план кхоачашъяра итоташка а хьежа НГIАССР ССКП Обкома бюроси Министрий Советои НГIАССР партен обкомеи Министрий Советеи карараькара тела ЦIе байракхаш хьожаьый сомийи комсийи бешамаш йогIара лакхара хьокхамаш дахарах:

Шаьлан района—партен райкома секретарь нов. Донсков, райисполкома председатель нов. Висаитов — бешамаш йогIара план 235 процент кхоачашъяьй, планах 140 гектар дIае езача 330 гектар бешамаш дIайийнай цар.

Шалински совхозо (директор нов. Глотов, парторганизацен секретарь нов. Клименко, керттера агроном Ильин), — бIаьсти бешамаш дIаера план 275 процент кхоачашъяьй, планах 100 гектар дIайогIа езача 275 гектар егIай.

Сунженски района XIX-ча партсъезда цIерагIча колхоза (председатель нов. Шумилин, парторганизацен секретарь нов. Литвиненко, агроном нов. Егоров) — бIаьстан Iажийи комсийи бешамаш дIаера план 420 процент кхоачашъяьй планах 25 гектар йогIа езача сомийи комсийи бешамаш 105 гектар дIаегIай.

Сомийи комсийи бешамаш дIаера дика болх баьр санна белгалъяькхай Сунженский района «Путь к коммунизму» яха колхоз (председатель нов. Умуршадьянц, парторганизацен секретарь н. Кочаров, агроном нов. Боровик), планах 17 гектар дIайогIа езача 51 гектар сомийи комсийи бешамаш егIай. Джалкинский совхоз (директор нов. Махитаров, парторганизацен секретарь нов. Томилин, агроном нов. Капаев), планах 40 гектар йогIа езача 55 гектар бешамаш дIаетIай.

ЦIеча майдане цхьоалагIча мая хинна къахьегамхой паради демонстрации

Лаккха майски сигала Кремль тIа курра леп Советски Социалистически Республикай Союза Паччахьалкхен байракх. Из егIай шовзткъа бIаьсти хьалха, 1918 шера, Владимир Ильич Ленин керте а латташ йола Советски правительство Петроградера Москве хьалъенача хана.

Дерригача къахьегама адамий мукъаленгеи иразагеи бода никъ къьгача сердалонца сийрдабоахача социализман мехка цIеча байракхаша дIалаьцай цIейна кийчъенна ЦIе майдане. Кремла лакхача пенах — Спасски коанаIарашкара денз Никольскийчарга кхаччалца — Iочуухк тайп-тайпара бесаш дола кIувсаш. Царех хIаране тIа латт къаман башхло гойташ йола, вай Даьхен къамий вежарий доттагIлен дезал а хинна дIаэттача пхийтта союзни республикех цхьанне герб. Юккъе йоккха дошо бос бола Советски Союза герб.

Майдана дехьарча оагIора — ГУМ-а цIеной оагIоца къахьегамхой сийлахь-боккха баьччаш а хьехархой а хиннача Марксеи Ленинеи портреташ доахк. Дерригача дунен тIарча къахьегамхоша шоай бартцхьоагIо гойтача дийнахьа, масса а мехкашкарча халкъаша вошал тоссача дийнахьа, дерригача дунен тIарча къахьегама наха шоай дегашка а уйлашка а лоаттаю уж еза цIераш.

Кердача социалистически дунен белгало а хинна дIаэттай Москва. ЦхьоалагIча Мая дезача дийнахьа радио чу гIолла хьалувц цун оаз миллионаш болча дунен масса а миIингашкарча къахьегамхоша, халкъашта юкъера машари доттагIали бахьан долаш, адам гоама долча империалистий планашта духьала къовсам лоаттабеш мел долча прогрессивни адамаша.

ДIахьажал Кремлевски пена бIоаххала латтача трибунашка. ЛадувгIал цIей дезде вIашагIкхийттача наха тайп-тайпарча меттала деча къамаьлашка! Дунен тIарча дуккхача мехкашкара Советски столице баьхкаб хьаьший. Дунен тIа мел долча мехкашкарча къахьегамхой дицлургдоаца вошал тассара сурт хьахьокхаш деррига дуне гулделча санна хеталу цу хана Москве ЦIеча майдане.

ЦIей дезде доладала ха гарга кхоачаш латт.

БIуна байракхащца нийсача мугIарех латт дезача ден параде дакъалоацаш дола эскараш.

Кремлевски пен юхе гранитах яьча трибунаш тIа — партен, паччахьалкхен, общественни деятелаш, СССР-еи союзни республикайи Лакхехьарча Советий депутаташ, Советски Союза Турпалхой, Социалистически Къахьегама Турпалхой, гIорбаьнна бола производственникаши юрта боахаман болхлойи, Iилмани техникани, литературани искусствони деятелаш.

Царца ба дипломатически корпуса членаш, кхыча паччахьалкхенашкара тIема, форда-тIема, фецарча тIема атташеш.

Майдан тIа гIолла дIадаьржар деттача тIоарий таташ. Мавзолеян юккъерча трибуна тIа хьалтIабаьлар новкъостий А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов, А. П. Кириченко, Ф. Р. Козлов, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин. Коммунистически партени Советски правительствони хьалхле делаерашца цхьана Мавзолеян юккъерча трибуна тIа хьалтIабоал Iарбий ВIашагIкхийттача Республикан Президент Гамаль Абдель Насер, ОАР вице-президенташ Абдель Латиф Махмуд эль-Богдадии Акрам эль-Хаурании, Монгольски Халкъа Республикан Йоккхача Халкъа Хурала делегацена керте латташ а МНР Йоккхача Халкъа Хурала Председатель а вола Ч. Сурэнжав.

Спасски башнех доахкача сахьатий стрелкаш цифр 10-нена дIатIакхоачаш латт. Кремлевски куранташа хьалхара гургал тох, цу ханна Спасски коанаIарашкара автомашина тIа а вагIаш Iо араволалу парад тIаэцаш вола СССР оборонан министр Советски Союза Маршал Р. Я. Малиновский. Мавзолейна дехьа оагIарахьара цунна духьала воагIа парада команда еш вола Советски Союза Маршал К. С. Москаленко. Шинне а цхьана гобоаккх цар эскарашта гонахьа. Оборона министро тIемахой даькъала бувц ЦхьоалагIча мая цIейца.

Эскараштa гобаьккха ваьнначул тIехьагIа Мавзолея трибуна хьалтIа а ваьле, къамаьл ду Оборона министро.

Маршала Малиновске хьаттача моаршала цхьатарра «Ура!» аларца жоп лу майдано. Салют лу кремлевски батареяша. ГIоръяьнна ек Советски Союза гимн.

Исторически музейна юххера дIайолаелар парада команда еш волча Советски Союза Маршала К. С. Москаленко машина. Цунна тIеххьа болх къона барабанщикаш — Московски суворовски военно-музыкантски училищено кхебераш. Говза тох цар фата.

Советски наха дика довзаш, дезаш дола «Даьхенах дола илли» да хьахозаш. Цу иллеца гIабоахаш Мавзолейна гарга кхоачаш латт гIозъяьннача ашарца дакъалоацашбарий хьалхара колонна. БоагIа М. В. Фрунзе цIерагIа йолча ТIема Академен хьехархойи дешархойи. Мехка тIема Лакхехьарча дешара къьнагIча заведене лични состава сийдеш чIоаггIа тIоараш тох трибунаш тIа. Царна тIехьа йоагIа В. И. Ленина цIерагIа йолча ТIема-политически академен колонна, Ф. Э. Дзержинске цIерагIча Артиллерийски инженерни академен, И. В. Сталина цIерагIча бронетанкови эскарий Академен, В. В. Куйбышева цIерагIа йолча академен, Н. Е. Жуковске цIерагIа йолча Фецарча тIема инженерий академен подразделенеш, форда-тIема Лакхехьарча училищера курсанташ, РСФСР Лакхехьарча Совета цIерагIа йола Московски Краснознаменни тIема училище, доазонцарча эскарий Московски училищера курсанташ.

ЦIеча майдан тIа мел хиннараш гIадбаха а доккхал деш а хьежар парадаца хиннача эггара къонагIчарга — Московскии Тульскии суворовски училищеша а Ленинградскии нахимовскии форда-тIема училищеша а хьалхеберашка.

Массехк секунда йоассаелар ЦIе майдане. Цхьабакъда хьахоз моторий тата. ТIех-тIехьа чIоагIлуш доагIа из. Кремлевскии Исторически проездашкара хьагучайоал мотопехотан колоннаш, десантникаш, Кантемировски танкови дивизен колонна, артиллеристаш.

ЧIоагIа дог гIоздаьккхар ЦIеча майдане ЦхьоалагIча Мая хинначa тIема парадо. Цо хьахьекхар эскараш тIемаи политическии кийчдалара а дIахо йодача хана тIема кийча хилар лакхдергхилара а гIулакха ТIема Низий лични составо керда толамаш даьха хилар.

Сайцар тIема оркестрий ашараш. Сатийра цхьан минута. ТIаккха оаз яьлар фанфарий. Цар хоамбир физкультурникаш боагIаш хиларах.

Дезача ден ашарца вай кагирхоша сийле яьккха тайпа-тайпара спорта ловзараш хьахьекхар «Динамо», «Буревестник», «Локомотив», «Трудовые резервы», «Спартак», ДОСААФ обществай физкультурникаша.

ГIозбаьнна, гIадбаха, ашаращцеи иллещцеи ЦIеча майдан тIа йоал столицан районашкарча викалий кертера колонна. ЙоагIа къахьегама Москва. Колонна тIа айдаь дахь Маркса, Энгельса, Ленина портреташ, ССКП ЦК Президиума члений портреташ. Царна гоннахьа я пIе байракхаш — ши эзар гаргга я уж. Лепаш да лаккха айдаь ер дешаш тIадола цIе кIадаш:

Вай партена сийле хийла!

Коммунистически строительствон массайолча участкашка яьхача коталонашка хьажар хилар ЦIеча майдан ЦхьоалагIча Мае хинача къахьегамхой демонстрацех. Цо хьахьекхар партени халкъеи йохаргйоаца барт-цхьоагIо — социалистически строян низаш дуxдувла хьаст, коммунизм хьалъеча керда толамаш доахаргхилара тешам.

(ТАСС).

БIаьстани машареи къахьегамеи цIей

Грознера Первомайски демонстраци

Укх шерара бIаьсти яла тIехьаяьннаяле а догIаш делхаш ха во лаьттаяле а 1-гIа май ди хоза дера, цунца хозъенна сома яьлар вай республикан столица.

10 сахьат. Городской Совета къахьегамхой депутатий исполкома председатело Е. В. Брыксина хьаяхь къахьегамца а тIемаца а чакхъяьнна Грознен байракх. Байракха бархата тIа — Ленина ордени ЦIеча Байракха ордени йоал — Советски даьхенна хьалхашка Грозненски болхлой классо доаккхий декхараш кхоачашдара тешал.

Революцен проспекта тIа гучайоал физкультурникий колонна. Йолхаш йолча мотоциклаш тIа, йиIигаш пирамидаш санна латт — «василек», «мак», яхача зизай сурташ оттадаь. ЗIамига гимнасташ чIоагIа тIоараш детташ тIаэц гулбеннараша.

Нийса мугIараш долаш трибуна юхе гIолла тIехбовл ши бIаь гаргга велосипедисташ. Лекхача зурмаца йоагIа школьники колонна. ХIаьта царна тIеххьа я вай Сийлахь-боккхача дукхача къамий мехка къега костюмаш ювхаш йолча йиIигийи кIаьнкии группа.

Ца хаддаш дукха ба дешархой. Сийрдача бIаьстан цIейно дог гIоздаьккха боагIа уж, цхьабарий безизаш, шоллагIчар — байракхаш, кхоалагIчар - машара эмблемаш, дийна кхокхарч.

Машар! — из ба хIанз халкъашта эшар, из беза вай берашта, Малхбузен Европан, Африкан, Американ берашта санна.

Паччахьалкхено, вай кагийча наха хьалхишка хьайиллай шерра, сийрда аренаш. Цудухьа, дукхача плакаташ тIа яздаь да: Сийле хийла ССКП! «Баркал халда тха иразера бера ха бахьан!»

...Проспекта асфальта тIа къахьегама резервай дешара заведенешка деша багIарий — болхлой класса дикача тIехьен дешархой боагIа нийса ког ловзаш.

Царна тIехьа боагIа машиннаькъа училищен дешархой. 1-ча мая байракхаш малхах лепаш проспекте цхьана тIайоагIа Октябрьскии Сталинскии районии ши колонна. Цар хьаел ши орден лелаеча города къахьегамхой демонстраци. Сийлен къахьегама коталоний гIулакхаш хьахьокха транспаранташи плакаташи доаккхалца урагIъяхийта боагIа мехкдаьтта доаккха эксплуатационникаши цунна переработка еш бола установкай технологаши.

— Даькъала хилба советски нефтяникаш! — хоз майдана тIа гIолла.

Доккхийча балха толамашца дезду цIей «Октябрьнефта» промысловикаша. Укх бIаьсти цар хьайийлача кердача мехкдаьттан месторожденех къаьстта йола Сунженски нефтепромыслови управлени хиннай. ХIаьта къаьнача скважинаш чура «Октябрьнефта» нефтяникаша планаца лаьрхIа хинначул 2,3 процент дукхагIа даьккхад мехкдаьтта. Духхьала хьалхарча промысло а планал совгIа 750 тонн мехкдаьтта леаьнна шоаш денна дош толаме тIехкхоачашдаьд — планал совгIа 1200 тонн еннай цар!

Колонна хьалха — шоллагIча промысла эксплуатационникаш ба. Цу къахьегамхой толамаш кхы а доккхагIа да: эзараш тоннаш мехкдаьтта деннад цар планал совгIа. Царна лалла Сталински района колонна а керте боагIа Ерригсоюзни яхьах котъяьннача нефтемаслозавода къахьегамхой. Царга я РСФСР-а Министрий Советеи ВЦСПС-еи дIаюха тела байракх. 15-ча апреле рапорт делар цар биъ бетта программа кхоачашъярах.

Болхаш ба промысловикаш. ХьабоагIа нефтепереработчикаш. Шоай декхараш кхоачашдаь, дог гIоздаьнна болх уж.

— Даькъала хийла вай сийлахьйоккха социалистически Даьхе!

Уж дIайха тIахьехамаш дика хьахазийтац майдана тIа «ура» яхаш деттача цIогIарчаша.

Нефтяникаша хьахьокх советски наьха хьал-торонна хIара денна йоакхо еча Коммунистически партена гонахьа шоаш кхотабеннилга.

Куро гIа боах сийлен строительни профессей викалаша. Уж ба керда цехаши нах чубаха цIеноши, школаши больницаши, клубаши детсадаши, наькъаши трубопроводаши хьалъераш. Уж дуккха ба — дукха ба вай республике, берригача мехка санна, строителаша беш бола болх.

«Моаршал хилда 153 процент нормаш кхоачашъяьча нов. Неровня изолировщикий бригадана!» — йоах № 12 йолча треста строителий колонна тIерча цхьан плакато.

— Советски строителаш! — кхайкабу трибуна тIера ССКП Центральни Комитета первомайски ТIахьехам. — ДикагIа караерзае гIишлонаш хьалъяра индустриальни методаш! Лакхъе керда промышленни предприятеш, нах чубаха цIеной, больницаш, школаши кхыйола культурно-боахама гIишлонаши хьалъяра темпаш а дикал а!

Гаьнна дIахоз «ура» яхаш детташ дола цIогIарч.

Пятилеткай шерашка Грознех Къилбаседан Кавказа йоккха энергетически центр хиннай. Вай энергетика дIахо а тоалуши айлуши латт. Цунах дика дувц первомайски плакаташеи транспаранташеи. Новогрозненски ТЭЦ энергетикий мугIаращца воагIа доагама-транспортни цеха грузчик Х. Магомедов. Цун бе доаллача плакато хоам бу станце 4 бетта 1267 тонн доагами 953 эзар киловатт-сахьат электроэнергии кхоярах. ХIаьта цхьаькха плакат: «Грозненски ТЭЦ биъ беттан план ханал хьалха кхоачашъяьй: электрически энергех — 21 апреле, доагама энергех — 24 апреле». Из рапорт трибуна юххе гIолла дIахьу дикагIа болча слесарех цхьанне В. Кузнецовс.

Трибуна тIера тIахьехам кхайкабу, сихагIа хьалъе керда энергетически предприятеш, дукхагIа ле мехка электроэнерги аьнна!

Цхьатарра техача «ура» яхача цIогIанца дIахьокх энергетикаша шоашта хьалхашка оттадаь декхар кхоачащде шоаш кийча болга.

Старопромысловски района къахьегамхой колонна Ленински района къахьегамхошта лалла йоагIа. Царна юкъе ва республике эггара кIоаргагIа йолча скважинана бурув тоха тIадиллача бригада керте латта мастер Шуликин Иван — цар тохкаргда 4300 метр кIоарга дола мехкдаьтта.

Шоай декхараш ханал хьалха кхоачащдарах рапорт лу ВЛКСМ-а XIII съезда цIерах йолча комсомольско - кагирхой участка коллективо. ЧIоаггIа гIа а боаккхаш, боагIа уж: участка къона начальник Гончаров Анатолийи цун новкъостийи — шерра производственни профиль йола професси Iомаяр бахьан лоаттабеча болама инициатораш.

Города йоккхагIа йолча шин района — Ленинскии Старопромысловскии — ши колонна трибуна юххе гIолла йолх сийлахь-воккхача Маркса — Iилман коммунизма лард еллачун портретащца; низ бола социализма мехка лард еллача Ленина портретащца. Предприятей коллективащца хьабоагIа культуран, искусствон, медицинан болхлой, студенташ.

ХьабоагIа кхачан болхлой, хьабоагIа ейгачеи моттигерчеи промышленностен болхлой — хIаьта цар массане а халкъа вахар бахьан долаш шоаш даьхача балха толамех рапорт а тел.

ХьабоагIа Орджоникидзевски района йоккхагIа йолча коллектива къахьегамхой — железнодорожникаш. «Мехкдаьттан магистрален къахьегамхой» — иштта оал царех наха. Цар дIакхувл грозненцаша кийчдаьча доагама тяжеловесни составаш.

Дуккха эзараш хулча къахьегамхоша, хIаьта гарнизона бIехоша, офицераша дакъа лаьцар первомайски демонстрацеца. Социализма боккхача мехка халкъаца цхьана грозненцаша, дог ураэтта, хьахьийкхар езача Коммунистически партена гонахьа шоаш кхотабеннилга, керда къахьегама толамашца дерригача дунен тIарча машара лард йолча Советски Союза низ чIоагIбе шоаш кийча болга.

Октябрьски района къахьегамхой колонна. И. Плиева сурт.

Советско-Iарабий доттагIал чIоагIлуш а дегIаухаш а латт

ВIашагIкхийттача Iарабий Республикан Президент Гамаль Абдель Насер Москве кхачар

БIаьстан сийрдача дийнахь 29-ча апреле Москва цIейна хьисапера духьал ера везача хьаьша — ВIашагIкхийттача Iарабий Республикан Президента Гамаль Абдель Насера. Из Советски мехка венав СССР Лакхехьарча Совета Президиумо вехарах.

Дукха москвичаш бар аэродроме вIашагIкхийтта. Аэрофлота фронтоне — дукха везача хьаьша — Президента Гамаль Абдель Насереи СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела К. Е. Ворошиловеи портреташ да.

Президента духьал аэропорте баьхкабар новкъостий К. Е. Ворошилов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, Н. А. Мухитдинов, Н. С. Хрущев, А. Н. Косыгин, Советски Союза хьалхле лелаю кхыбараш.

Духьал баьхкарчарна юкъе бар ВIашагIкхийттача Iарабий Республикан викал Мохамед А. Эль-Куни, Москве аккредитовани яь бола дипломатически представительствай викалаш, кхыча паччахьалкхений тIема атташеш, советскии доазол дехьареи журналисташ, дина гIулакх леладерий викалаш, московски вузашка деша багIа Iарабий мехкий студенташ.

Внуковски аэродроме гучадаьлар истребители эскадрильес накъадоаккхаш доагIа «ТУ-104» яха миха кема. Москвена гаьна боацаш духьал баха тIаийцар цар Президент тIавагIа самолет. Московски ханна 11 сахьати 35 минути яьлча Внуковски аэродроме Iоессар «ТУ — 104».

К. Е. Ворошиловс, Н. С. Хрущевс, кхыча хьалхле лелаеча советски болхлоша моаршал хетташ самолета чура вессар Президент Насер. ВIашагIкхийттача Iарабий Республикан керте волчунца цхьана Каирера баьхкаб вице-президент Абдель Латиф Махмуд Эль-Богдади, вице-президент Акрам Эль-Хаурани, просвещенен министр Камаль Эд—Дин Хуссейн, доазол дехьарча гIулакхий министр д-р Махмуд Фавзи, иштта кхыбола ВIашагIкхийттача Iарабий Республикан паччахьалкхен деятелаш.

Царца Каирера хьавенав ВIашагIкхийттача Iарабий Республике СССР викал вола Е. Д. Киселев.

Бераша зизаш делар хьаьшашта. Президента Насера тIаийцар сийлен караула рапорт. Аэропорте ВIашагIкхийттача Iарабий Республикани Советски Союзеи торжественни гимнаш лекхар.

ДоттагIал долча Iарабий паччахьалкхен керте латтачо моаршал лу шийна духьал баьхкача министрашкеи дипломаташкеи кхычаргеи. Аэродроме гулбеннача москвичаша дIайха моаршал хьаттар хьаьшага: «Дахалда советско-Iарабий доттагIал! Ура!» яхаш цIогIарч дар хозаш.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатело К. Е. Ворошиловс лоацца къамаьл дир Президентага Насерга.

Юха жоп луш къамаьл дир Президента Насера.

Сихбенна дIадувш боахк бIаьстан ялаташ

Укх бIаьсти йIаьхъенна лаьттача йоачано кIезиг-дукха тIехьадитад вай республикерча цхьайолча моттигий бIаьстан ялаташ дIадера балхаш. ХIаьта а, цу ханага хьежача дикка болх баьб Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза Долакха-юртарча отделенен къахьегамхоша. Цига дIайийнай дика ха эттача укх тIеххьарча 4 дийнахьа 525 гектар хьажкIаш планах дIае езаш еррига а 900 гектар я. ДIайийнай иштта 530 гектар гидуэргаш.

ВорхI сеялка я хадданза ялат дIадувш.

ДТ-54 яхача трактораца хьажкIаш дIаювш ва тракторист Горокоев Салангирии сеяльщик Аушев Юсупи. Нормах 14 гектар йоагIача массаза а 18—20 гектар дIаюв цар дийнахьа.

«Белорусь» яхача трактораца магар дIабувш вола Белокиев Махьмад а висац царел тIехьа 130—140 процент кхоачашъю цо сменах йола норма.

Йоачано соцадаь лаьтта бIаьстан балхаш укх гарггарча деношка дикача агротехнически бокъонашца йистедаха лаьрхIа я отделенен коллектив.

З. ДАУРБЕКОВ.

КАРЛ МАРКС ВАЬ 140 ШУ ДА

Сийлахь-воккха коммунизман Іилманна лард еллар

Германе, Трир яхача городе, 1818 шера 5 мая ваьв сийлахь-воккха коммунизмах дола Іилма хьадаьр, болхлой классан гениальни баьчча а хьехархо а вола Карл Маркс. Ший общественни а революционни а болх дІаболабаьб цо дІадахача бІаьшеран шовзткъалгІча шерашка. Европан цхьадолча мехкашка капиталистически низ-Іодкъама духьал къовсам лоаттабе пролетариат гІотташ лаьтта ха яр из. Англе чартисташ, Франце Лионера кІада ду болхлой, Германе Силезера кІада ду болхлой гІовтташ, дуккха вІашагІа а кхийтта, эггара хьалха шоашта низ-Іодкъам бераштa духьал айттар цу хана болхлой. Цхьабакъда цу хана ше класс хиларах тарра, пролетариато кхетадацар ший исторически гІулакх, ше тІаккхача езаш дола ший къовсаман декхараш довзацар цунна. Ший декхар дизза ца довзаш, къаьст-къаьста, юкъ-юкъера вІашагІкхийте гІоттар цу хана пролетариат.

Европе сихбеннача болхлой боламо, къаьста 1848 шерара буржуазни революцеш хила гарга гІертача хана, дІадехар ше лоаттабеча къовсама никъ сийрда боаккхаш болама декхараш а уж кхоачаш дарна даьнза даргдоацараш а хьахьоkхаш дола Іилман теори хьадар. Из тайпа теори хьадир Карла Маркса ший доттагІа а соратник а волча Фридрих Энгельсаца цхьана.

I.

Социализмах дола Іилман теори ше хьадеш, болхлой болама а пролетариата классови къовсама а опыт, ший ханарча Іилманна карагІдаьнараш Іома а деш, царца чІоагІале лувцар Маркса. В. И. Ленина хьехар, «XIX-ча бІаьшере адамаша хьадаьчун дикагІа дар — немецки философи, английски политически экономи, французски социализм законагІа майоаггІа хьайийцар да» марксизм, яхаш (соч., т. 19, 4 оагІув).

Цхьабакъда, Марксал хьалхагІа шоаш хьахиннача тайпара а долаш, цу кхаьннех цхьанна а Іилманна магацар революционни практически къовсама дешашта жоп дала, буржуазни общественни лоаттам бовзийта, из дегІаяра законаш гучадаха.

Немецки классически философи кийчделар дегІа мел доагІачун хьаст ше болча, вІаштдухьалений къовсамах болча хьехамца — гегелевски диалектикаца. Цхьабакъда Гегела философски система ше идеалистически а метафизически а яр. Материализман философски Іилман теори ше хьадеш Маркса Іомадаь, дикагІа дар хьайийца дола Фейербаха философи материалистически дар, цхьабакъда ший ларда тІехь метафизически дар из, идеалистически а религиозно-этически хІамаш а доахкар цох.

Английски политически хьехам ший хана прогрессивни хьехам хиннаб. Цун эггара боккхагІа болча викалаша Адам Смитеи Давид Рикардоси цу хана эггара чІоагІагІа дегІаена хиннача английски капитализман производствон способ шоаш тохкаш, къахьегама мах бара теорен юхь дІайолайир, буржуазни общество экономически вІаштдухьаленаш йолаш хилар бакъдора цар. Цхьабакъда производствон капиталистически способи цунна чура вІаштдухьаленаши массаз а хургйолаш, адамашта хила йоагІаш лерхІар цар. Французски утопически социализмо хьдда критика йир капитализмах мел доаллача лазарах, тІехьа тІахургйолча обществох йола Іалаьмате кІоаргача хьакъала уйлаш а йийцар цо. Цхьабакъда социалисташта-утописташта довзацар общество дегІаяра законаш. Общественни вахара чухь хула гІулакхаш идеалистически хьаькъалца кхетадора цар. Утопически социализман дикагІа болча викалаша — Сен-Симона, Шарль Фурье, Роберт Оуэна пролетариат я йоахар Іазап озаш йола класс, дуне эргадоаккхаргдола цун революционни низ бовзацар царна. Утопически социализмо йоахар общественни юкъера социальни нийсхо ца хилар болхлоша капиталисташта духьал лоаттабеча къовсамца а ца доаккхаш, капиталисташа нахах къахеташ, нах безаш деш долча гІулакхаца дІадоаккхаргда. Иштта уйла хиннача социалисташа - утописташа капиталисташта духьал къовсам лоаттабарна пролетариат идеяца кийчъерг ца хиннилга, шийна тІалаттача низ-Іодкъама кІалхара из яргйола никъ дІахьокха цунна могарг ца хиннилга кхетадеш да.

Карл Маркса моллагІа тайпара Іомадaнзар ший ханара Іилмаш — философи, политически экономи, социализм. Революционни практикаца хьежар из царга, критически юхатоадир цо уж. ДикагІа, бакъахьа мел дар юхе а дуташ, из дІахо Іилманца дегІа а доаладеш, гІалатс, Іилманца доацар дІадаьккхар цо. Иштта хьадир коммунизмах дола Іилман теори. Гениальни Іилмахочо денал доллаш даь сийлахь гІулакх дар из, Іилман чухь баь революционни хувцам бар из.

Ше дуне-вахар довзийтарах дола бІарчча Іилма хиларах тарра. марксизм латт хадаргдоацаш вІашагІдоаллача кхаь даькъах: философски материализмахи, экономически теорехи, классови къовсамахи, социализм котъяргхиларах болча хьехамахи. Маркса философски материализм духхьал юха дийнъяь XVIII бІаьшерен материализм а йоацаш, диалектика кийчъяь материализм я. Диалектически материализм общественни вахарца а ювзаш, исторически материализм хьайир Маркса. Диалектически исторически материализм я марксистски пролетарски партен теоретически лардаш.

Маркса экономически хьехамо хьагучайоакх капитализм хьаялара процесс, цун дегІаяра законаш, из хІалак хиланза ярг ца хилар. Маркса экономически теорен кертера бар прибавочни стоимостах бола хьехам ба, яхаш хьехар Ленина.

Производствон капиталистически способ ше тохкаши капиталистически эксплуатаци гучайоаккхаши Маркса хьахьекхар буржуазни общество шийна чухь вІаши товргйоаца, из общество чухьара эккхийтанза ІергЙоаца вІаштдухьаленаш йоахкаш хилар. Капитализман кертера духьале я производствон общественни гІулакхаи цу производствон продукташ цхьан сато караерзаяра гІулакхаи юкъера вІаштдухьаленаш. Из бахьан долаш капитализм дегІаенача къаьсттача этапе капиталистически производственни гІулакхаш обществон хІама хьадеш долча низашта эшшача тайпара доацаш дус, дІахо дегІа ца дойташ юхаувз уж, цІаккха а барт хургбоаца гІулакх отт обществон хІама хьадеш долча низаштеи цу производствон отношенештеи юкъе. Производствон средствай капиталистически доалахье социалистически доалахьенца хувцача, капиталистически производственни гІулакхаш социалистически производственни гІулакхашца хувцача революцес мара къоастадергдац из дош. Маркса хьахьекхар, социализм уйла яь дагалаьца хІама а доацаш, капиталистически общество дегІаярах хьахулаш хилар. Цо социализм утопе йолчара Іилманга яьккхар.

«Маркса хьехама чухь кертера дар — социалистически общество хьалъеш кертера доал пролетариата долга дІадовзийтар да» яхаш хьехар Ленина (Соч. т., 18, 544 оагІув). Ший произведенешка чухь Маркса хьахьекхар, берригa къахьегамхой мукъа баха капитализманца хадданза къовсам лоаттабеш йола, цаІ мара йоаца, йизза революционни класс пролетариат хилар.

Эггара хьалха Марксизман теори мадарра а дизза а оттадир 1848 шера Маркса Энгельсаца цхьана язъяьча, Коммунистически партен Манифеста тІа».

Коммунизмах долча Іилман цу программни документа кертера идея я пролетариата диктатуран идея. Марксеи Энгельсеи хьахьекхар, пролетариата классови къовсамо капитализм йохаярга, пролетариато политически Іаьдал хьадаккхарга, пролетариата диктатурага вугаргхилар. Пролетариата диктатура лерхІар цар, тІера чукхайсача классаша еш йола духьале юхатохаш йола средство санна, коммунистически общество хьалъярна эша кертера герз.

Маркса цІаккха а лийрхІадац ше хьадаь коммунизмах дола Іилман теори кхы хувцалургдоацаш латтаргдолаш. Из хьдда духьал вар масса тайпа долча догматизманна а начетничествона а. Революционни боламан практико хьалхишка оттадир теорес жоп дала дезаш дола керд-керда дешаш. Иштта эттача гІулакха тІехь, марксизм дегІа а йоагІар, чІоагІ а лора къахьегамхоша лоаттабеча революционни къовсаман опыта Іаламах долча Іилманна а кхыча Іилмашта а карагІдаьннарий ларда тІа. Коммунизмах дола, эггара хьалха «Коммунистически партен манифеста тІа» яздаь теори дІахо дегІа дера Карл Маркса язъяьча «Францера классови къовсам», «Луи Бонапарта барейтталагІча брюмера», «Францера граждански тІом», «Готски программан критика» яхача произведенеш тІа. Маркса коммунизмах дола теори хьадеш кертера моттиг лаьцар цун гениальни произведенес — «Капитала». Пролетариат буржуазел котъяргхиларах дола экономически бакъдар цу тІа кІоаргга яздаь да. Дуне революционни эргадоаккхаш дола герз лийрхІад Маркса ший Іилмах, къовсам лоаттабеча нахага из дІакхачийтар динза даргдоаца гІулакх да а яьхад цо. Из гІулакх дарна хьаянза яланзар хьалха латта революционни теори леладеш, болхлой класс вІашагІтохаш а цун баьчча а йола ший лоІамера пролетарски парти. «Пролетариат хьдача хана кхоачам хиллал низ болаш а котъяла могаргдолаш ший лоІамера классови парти вІашагІтоханза яргьяц кхыча партех хьакъаьста а царна духьал латташ а йолаш. Из позици лоаттаяьй Маркса а аз а 1847 шера денз», — яхаш яздора Ф. Энгельса (К. Маркси Ф. Энгельси, Соч., XXVIII т., 170 оагІ).

Марксеи Энгельсеи хьахьекхар, коммунисташ — пролетариата дикагІа бола викалаш хилар, къахьегамхой вахара хьашташ бахьан шоаш кхо ца беш а къонахчул долаш а цар къовсам лоаттабеш хилар, пролетариата хьаштел эргаш цар хьашташ ца хилар. «Дерригача мехкий болхлой партешта юкъе эггара хоадам болаш дола, дІахьалха довла массаз а гІулакх хьалтІоттадеш дола дакъа да коммунисташ, хІаьта теоретически хьакъехьа пролетариата кхыча наха хьалхашка пролетарски болама хьалаш, наькъаш, юкъара дешаш кхетадара гІулакх цар толажагІа да», — яхаш яздора цар (Соч., изд. 2, т. 4. 437 оагІ).

Коммунизмах дола Іилман теори хьадарца доазув хадаш бацар Карл Маркса болх. Революционни практически къовсама юкъе, «Коммунистий союз», хІаьта цул тІехьагІа халкъашта юкъера болхлой гІо-новкъостал — 1 интернационал вІашагІйоллаш а царна хьалхле лелаеш а эггара чІоагІагІа дакъа лаьцад цо. 1 интернационала хьалхле лелаеш Маркса баь болх — пролетарски интернационализман а халкъашта юкъерча болхлой болама а бицлургбоаца хьокхам ба. «Хьалхарча интернационало (1864—1872) халкъашта юкъерча болхлой организацен лард еллар капитала революционни тІатаІа болхлой кийчбарна», — яхаш яздора В. И. Ленина (Соч., т. 29, 280 оагІ).

Ший берригача балха тІехьа, къаьстта ший тІеххьарча шерашка, Маркса чІоагІа теркам бора Россерча революционни болама. Марксаи Энгельсаи хьалхехьа а гуш хиннад халкъашта юкъерча болхлой болама.историн чухь эрсий болхлой классан де кхел хинна сийлахь-доккха гІулакх. «Росси — Европерча революционни болама дикагІа йола отряд я», — яхаш яздора цар 1882 шера. (Хержа произв. 1, т., 3 оагІ). Шу даьнначул тІехьагІа Энгельса кхы а къаьста аьлар адамий историн къела юкъе Россен болча ткъаь пхелагІча шерашка йизза — хІанзарча бІаьшерен Франци я. Социальни лоаттам керда эргабаккхара йола революционни инициатива законах а бокъонах а цун я». (Марксахи Энгельсахи дагадоагІараш, 1956 ш., 208 оагІ.) Историс къаьгга бакъдир уж шайхал доалла дешаш. Адамашта социализманга бода никъ билла дунен тІа эггара хьалхара мохк а хинна дІаэттай Росси.

Марксизман революционни теори дегІа а доагІар, чІоагІ а лора моастагІал долча буржуазни идеологеца, пролетарски доацача, кагийча буржуазен социализмах болча тайп-тайпарча хьехамашца барт хургбоацаш лоаттабеча къовсаме.

Кагийча буржуазен теореш эша а даь, пролетариата классови тІемаш тІа ше тоахкаш шийга хьежача, ше нийса хилар дІа а гойта йола марксизм дІадахача бІаьшерен тІеххьарча ткъаь пхелагІча шеранка йизза котъяьлар пролетарски йоацача социализмал, болхлой революционни болама чухь кертера дола теореш хинна дІа а эттар.

II.

Пролетариата классови къовсам дегІабарца цхьана шерагІа дІаяьржар марксизм, миллионаш болча къахьегамхой хьаькъалаша хьал а эцаш. Цхьабакъда марксизман теоретически коталоно моастагІий марксистий барзкъа тІадувха увттабу, яхаш хьехар Ленина. ДІадахача бІаьшерен 90 шерашка Фридрих Энгельс венначул тІехьагІа малхбузен Европан а эрсий а социал-демократен мугІараштa юкъе гучайоал марксизманца моастагІал дола ревизионизм. Марксизм «тоаду», «нийсду» яхаш цу революционни теорен кертера гІулакхаш телхаду ревизионисташа. Уж духьал бовл классови къовсамах, капитализм хІалак ца хулаш юсарг ца хиларах, капитализмангара коммунизманга водача хана пролетариата диктатура оттаянза ярг ца хиларах болча Маркса хьехама. Капитализманна духьал болхлоша лоаттабу классови къовсам, пролетариата диктатура бахьан, социализман котало бахьан лоаттабу къовсам буржуазни строй толхаергйоацача кагийча реформашца хувц цар.

Марксистски пролетарски парти хьаяьр а цун баьчча а волча В. И. Ленингеи цун соратникашкеи кхаьчар ревизионизманна хІама тохара, II Интернационала оппортунисташа толхабаь марксизман революционни чулоацам юхаметтаоттабара исторически декхар. Цхьабакъда В. И. Ленин из декхар кхоачашдаь Іанзар, пролетариата классови къовсама кердача хьалашка, империализман хьалашка хьежжа мегаргйолаш дІахо дегІа а йоалайир цо из.

Цо баь ба капитализман лакхехьара лагІа хиларах тарра империализмах бола, пролетарски революци тІакхоачача ханах бола хьехам. Империализм латтача хана капитализм цхьан боарамах дегІа ца йоагІаш хиларах долча, ше гуча даьккхача закона ларда тІа В. И. Ленина къоастадир хьалхагІа къаьстта хьайийцача цхьан мехка социализман котъяла йиш хилар а дерригача мехкашка цхьан ханна социализман котъяла йиш ца хилар а. 1905—1907 шерашка хиннача эрсий революцени 1917 шера хиннача февральски буржуазно-демократически революцени опыт Іома а еш, Ленина, гучадаьккхар Советски Іаьдал, из пролетариата диктатуран дикагІа форма хиларах тарра, пролетариата диктатура белгалйир цо, из пролетариатеи къахьегача ахархойи классови цхьоагІон къаьстта йола форма хиларах тарра, цун цхьоагІон чухь хьалхле лелаяра гІулакх болхлой класса тІехь а дуташ. Ший произведенешка Ленина дІахо дегІайоалайир марксизм къаман колониальни деша, пролетариата классови организацен лакхехьара форма хиларах тарра, партех долча деша, кхыдолча цун кертерча дешай хьакъехьа.

Марксизман-ленинизман байракха кІалха а айтта, Коммунистически партес хьалхле а лелаеш, Россерча болхлошеи ахархошеи 1917 шера октябрь бетта дІадаьккхар помещикийи капиталистийи Іаьдал, болхлойи ахархойи паччахьалкхе хьа а йир. Сийлахь-йоккха Октябрьски революци котъяларо меттахь хІама техар капиталистически строй даиман хургйолаш а йохаргйоацаш а я яхача буржуазен идеологий уйлашта.

Марксизман-ленинизман байракха кІала а латташ, ССКП хьалхленца вай мехкарча къахьегамхоша дунен тІа эггара хьалхара социалистически общество хьалйир, социализмо даьхараш лорадир, хІанз долчо долхаш социализмангара дерригача дунен пролетарски болам юххера тІакхача гІертачунга — коммунизманга долхаш хилара декхар толамца кхоачаш а ду.

В. И. Ленин венначул тІехьагІа марксистско-ленински теори социализм хьалъяра хьалашка хьежжа мегаргдолаш дегІаденад партен ЦК-а керте лаьттача, гІорваьнна волча марксиста-ленинца И. В. Сталина произведенешка, партийни съездий, конференцей, ССКП ЦК-с Пленумий соцамашка а царна хьалхле лелаерий произведенешка а.

Марксизм-ленинизм дІахо дегІайоалайир ССКП XX-ча съезда соцамашка, 1957 шера ноябрь бетта Москве хиннача коммунистическии болхлойи партей викалий совещанен Деклараце.

БІаьи итт шу хьалха «Коммунистически партен манифеста тІа» Марксеи Энгельсеи Европе лелача ІиндаргІах санна яздора коммунизмах. ХІанз коммунизм эшабергбоаца миллионий болам а хинна дІаэттай, хІаьта дерригача дунен тІа капитализмангара социализманга гІолга вай зама дегІаяра кертера гІулакх а хинна дІаэттад.

ВІашагІа а кхийттай, чІоагІ а еннай дунен социализман лагерь. Мукъаяла йолаеннай колониальни Малхбоале, йохаш латт империализман еррига колониальни система.

БІаьи итт шу хьалха—1848 шера эггара хьалха пролетарски организаци — коммунистий Союз хьахилча, цун мугІарашка 300 саг вар. ХІанз дунен тайп-тайпарча мехкашкарча коммунистическийи болхлойи 75 партей мугІарашка вІашагІкхийтта 33 миллион совгІа саг ва. Дерригача дунен коммунистически болам иштта дегІабаро къаьгга тешал ду марксизм-ленинизм массанел котбола низ, Іилман коммунизма идеяй триумф хиларна.

III.

Коммунизман дерригдунен-исторически коталонаша хьаьрбоахаш эгІаза кхувл цун моастагІий, социализм а коммунизм а хьалъеш доаха толамаш дохаде гІерт уж, саг тІаозаш бола коммунизман идеяьй боккха низ фуннагІа даь а мелбе гІерт уж. Из де дага йолаш буржуазес а болхлой боламцара цун агентурас — ревизионисташа а шоашта могар ду марксизм-ленинизм толхае гІерташ. Ревизионисташа дика ювц капитализм, капиталистически системан кІоарга йола вІаштдухьаленаш къайлакхухь, капиталистически порядкаш дІаяьхача моттигашка уж порядкаш лорае е юхаоттае гІерт уж.

Масала, США-ан Компартера капитализман лагере ваьннача, вовзаш волча Джон Гейте яхачо ший хурду хІанз американски капитализм экономически кризисаши цунца дувзаденна дола хатараши хургдоацаш юхатоха могаргдолаш я яхаш. Цунна тІехьа ва «Керда класс» яхача ший книжкилга тІа Американ «планови экономика» хоастаеш вола ренегат Джилас а. Цхьабакъда, бакъдараша хаьдда харцду уж доацараш.

Ревизионисташа кертера шоаш тохаш йола хІама тох марксизман-ленинизман эггара кертерча дешашта духьал — коммунизм хьалъеча кертера герз хиларах тарра, пролетариата диктатурахи социалистически паччахьалкхенахи болча хьехама духьал, коммунизм бахьан къахьегамхоша лоаттабеча къовсаме цар хьалхле лелаеш а царна никъ а бола низ хиларах тарра, пролетарски марксистски партех болча хьехама духьал.

Вай ханара ревизионизм, къаьнара яр санна, гуччахьарча социал-реформизманна тІатекхаш я. Цу хьакъехьа Іалаьмате чІоагІа хьокхаме я Б. Корейский, Ф. Кленнер, А. Пипергер, Б. Каутский юкъе болча комиссес кийчъяь йола Австрен-Социалистически партен (СПА) кердача программан проект. Цу проекто хьахьокх хІанзара австро-марксисташ бизза марксизманна тІера бовлар, буржуазни идеологена уж карабахар.

Капитализман га а доахаш, вовзаш волча марксизман ренегата Карл Каутске воІа — Бенедикт Каутске йоах, марксизм ший исторически гІулакх даь яьннай, ший кертерча дешай хьакъехьа «де дезар даь тІех а яьнна, къаеннай». Масала, цунна хетачох «Коммунистически партен манифеста» капиталистически общество буржуазен классаи пролетарий классаи екъаш дола кертера дош «къаденнад». Эггара дукхагІа веча а из «австро-марксизман неотеоретик барта воагІаш дар да — марксизман цхьадола кертера дешаш Азена бола шоай лоархІам бовнза хилар. Маркс хиннача хана денз капитализм «ший овлан тІара хувцаеннай» цунах «керда капитализман», «юкъара беркат доала паччахьалкхе хиннай», эволюцен наькъаца социализманга йода из яха капиталисташта пайдане бола хьехам тІагІертта дІакхайкабу Б. Каутскес Европе гІолла. Программан проекта тІа австро-марксисташа шоай тайпара кхетаю социализм. «Социализм — цхьа саг ший лоІамегІа дегІавоагІаш йола общественни строй я»... — яхаш язду цар. Марксеи Энгельсеи «Коммунистически партен манифеста тІа» цу хана яздора, капитализм латтача хана паччахьалкхен Іаьдал — «духхьал буржуазенерригача классан гІулакхашка хьожаш йола комитет мара яц», яхаш (Соч, из. 2, 4 т., 426 оагІ). Марксизманна-ленинизманна духьал а долаш, СПА программан проекта тІа йоах, ХІанз капиталистически паччахьалкхенаш буржуазес классови доал деш леладу герз долчара дІаяьннай, хІанз «халкъий юкъара лоІам» кхайкабеш я уж. Халкъий юкъара лоІам кхайкабер хиларах тарра, паччахьалкхенах долча австро-марксистий теорес де лерхІар духьал цхьа хІама да, социализм бахьан лоаттабеча къовсамах пролетариат юхаозар.

Проекта тІа дІадехаш да «классови партенгара берригача къахьегамхой партенга довлилга», вешта аьлча, капиталистически обществон эггара тайп-тайпара йола элементаш ший мугІарашка вІашагІтохаш йолча партенга довлилга. СПА из тайпа проект австрийски буржуазес йизза могаеш хилар кхетадеш да.

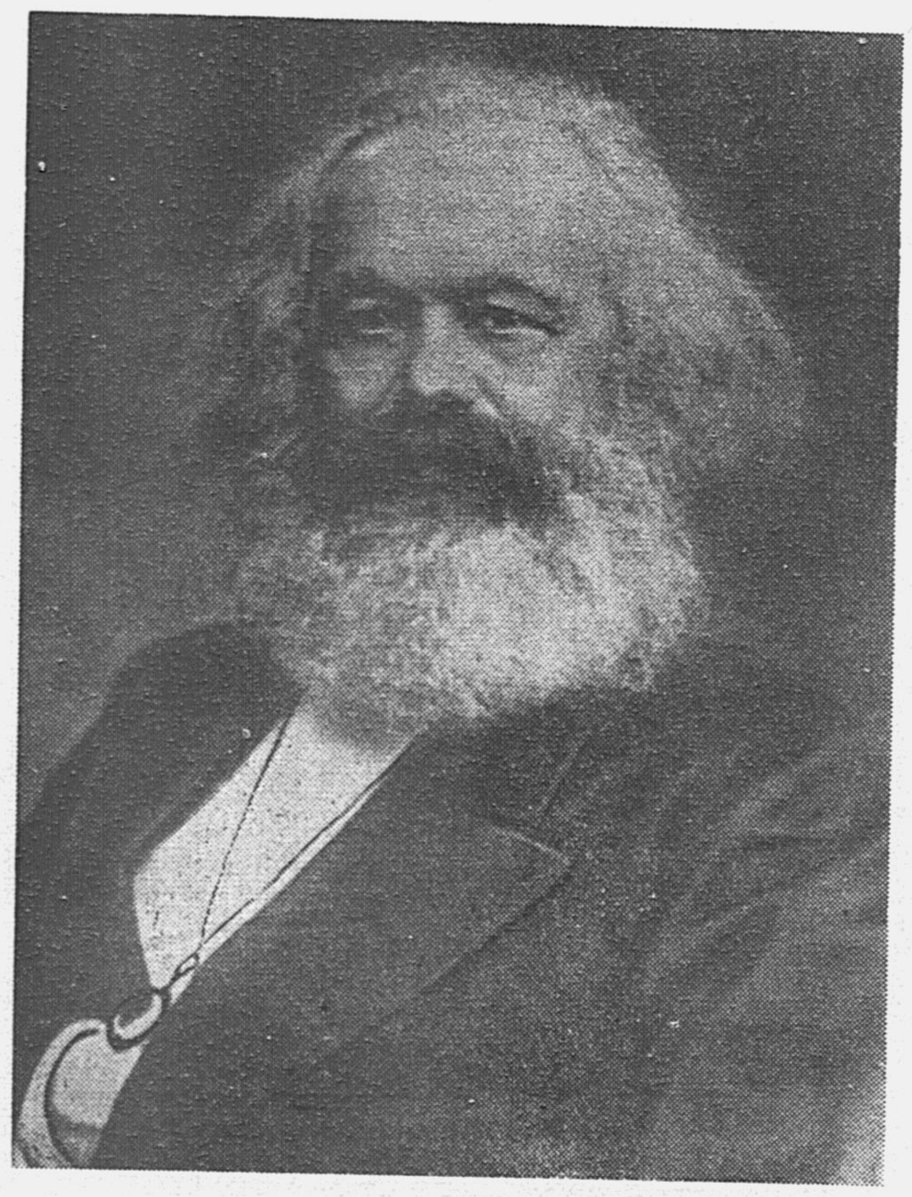
Вай ханарча ревизионисташа тайп-тайпарча мехкашка буржуазни паччахьалкхен классови гІулакх теІаду, ерригача обществан керте латта орган йолаш ювц из, къахьегамхоша лоаттабеча революционни къовсама пролетарски марксистски партен оагІонгахьара хьалхле лелаелга ца эшаш лерхІ цар. Ревизионисташа телхаю партен ленински принципаш, марксистски парти йоацаш, марксистски-ленински теореца хьалхле ца лелаеш социализманга даха йиш йолаш лерхІ цар. Цул совгІа, ленинизман котало бахьан коммунистически партеша лоаттабу къовсам болхлой болама юкъера зуламан гегемонизм лерхІ цар.

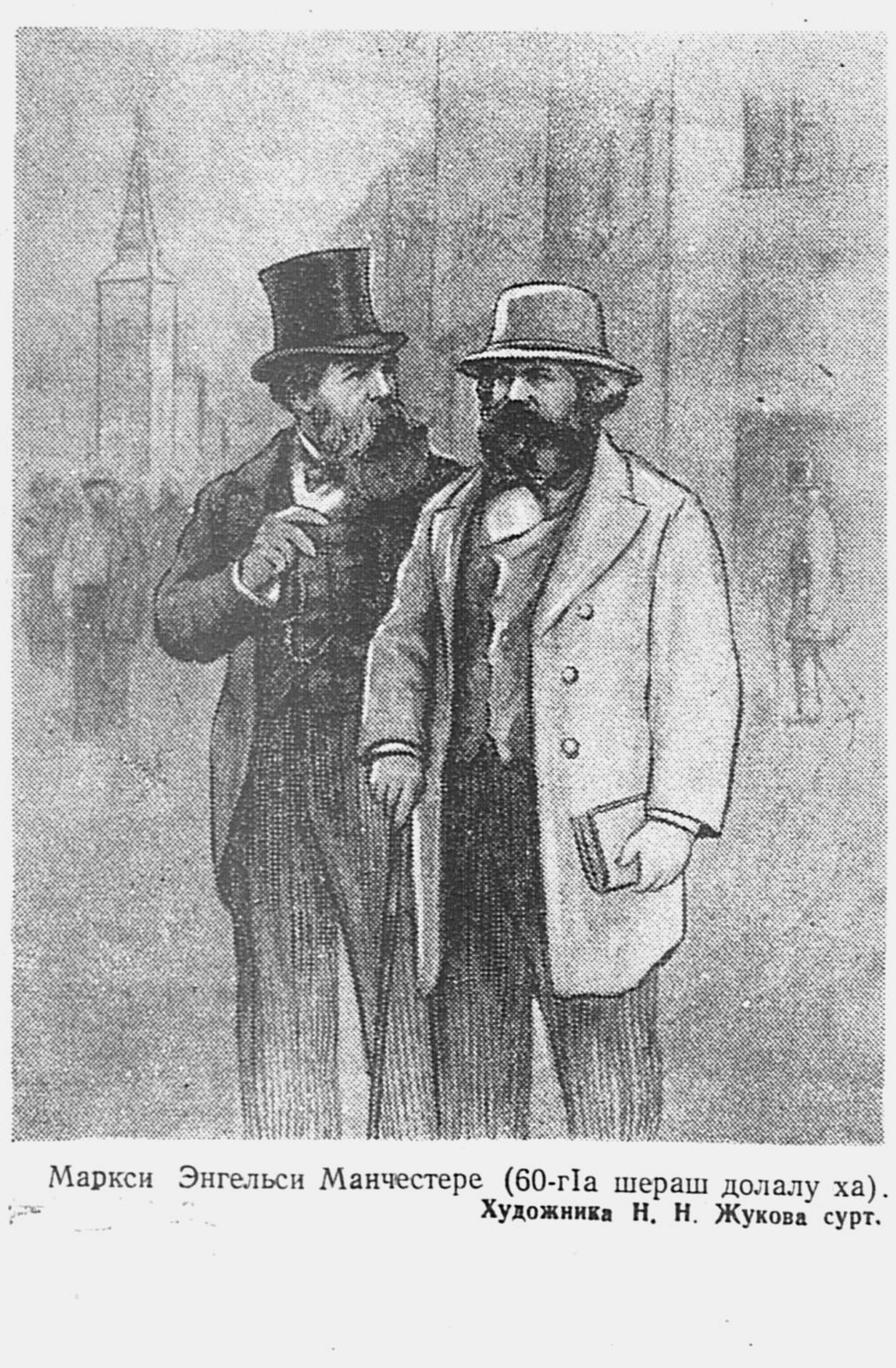
Вай ханарча ревизионизман викалаш капитализман апологеташ, болхлой классага буржуазни идеологи кхайкадераш ба. В. И. Ленина эгІазлонца белгалбаьхабар ревизионисташ, массадола тайпа реформисташ, буржуазена Іунал латтараш аьле цІи йоаккхар цо царех. «Болхлой классан цхьадола дакъа тешаш бола, реформистски новкъа гІоргхиларах долча хабарашца буржуази дика, хоза ювцаш бола, цу хабарашца халкъ Іехадеш реформистски новкъа гІоргхиларах долча хозача хабарашца халкъ революцена тІера доаха Іунал латтараш эш буржуазена», яхаш яздора Ленина (соч., т. 29, 470 оагІ).

Болхлойи коммунистическии болама юкъерча оппортунистически тоабашта духьал лоаттабу къовсам чІоагІагІа лелабар хІанз Іалаьмате боккхача лоархІаме да, яхаш белгалдоах социалистически мехкий коммунистическии болхлойи партей викалий Совещанен Деклараце тІа. Цунца хІанзарча этапе кертера кхерам ба ревизионизм, ше буржуазни идеологи, буржуазни кхетам болхлой класса юкъе боаржабер хиларах тарра.

Капитала мехкашка марксизма-ленинизма, из болхлой классан идеологи хиларах тарра, тІакхувш ба. Буржуазни паччахьалкхенаша дуккхаза а походаш яьй марксизманна духьал, марксизм дІадаккха гІиртай уж. Шоайла хьалхагІа дІабахараш санна, марксизманца зийхьа къувсаш ба хІанз Уолл-стрита доал дераши царна тІехьа латтараши. Цхьабакъда марксизм-ленинизм эшалургйоацаш я, хІана аьлча из болхлой классан кертера хьашташ кхайкадер йоландаь.

Болхлой классан, коммунизман котало бахьан къовсам лоаттабеча берригача къахьегамхой тІема байракх я марксизм-ленинизм. Марксизман-ленинизман сийлахь-йоккхача, кортамукъаленга вугача идеяша дерригача халкъий сийрдача кхоаненга бода никъ сийрда боах.

Маркси Энгельси Манчестере (60-гІа шераш доладу ха).
Художника Н. Н. Жукова сурт.

Нохч-ГІалгІай АССР халкъа артиста Сийлен цІи М. А. Эсамбаевах тилларах

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета УКАЗ

Советски искусстван даькъе доккхий гІулакхаш карагІдувларах Нохч - ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республикан Халкъан артиста сийлен цІи туллийла **Эсамбаев** Іаьлисолта Махьмудах — Нохч - ГІалгІай паччахьалкхен филармонен балета солистах.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. КОМАРОВ.

1958 шера 28 апрель.
г. Грозни.

Херсонски областной филармонен артисташта Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

Нохч - ГІалгІай АССР къахьегамхой концерташ хьокхаш Іалашбарна боккха болх барах Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ лойла укх лохехьарча Херсонски областной филармонен болхлошта:

Алексеев Леонид Михайловича — балета артиста.

Бушуев Иван Ивановича — ансамбла художественни хьалхле лелаечоа.

Вольфсон Лидия Наумовнана — хора артисткана.

Горбань Светлана Степановнана — хора солисткана.

Кропивянская Мария Корниловнана — артисткана.

Кудряшева Тамара Михайловнана — балета солисткана.

Межарицки Павел Борисовича — Херсонски филармонен гастролей директора.

Панков Федор Борисовича — ансамбла солиста.

Тавожнянски Владимир Лукича — балета артиста.

Школьни Николай Ивановича — хора солиста.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. КОМАРОВ.

1958 шера 28 апрель
г. Грозни.

Херсонски областной филармонен артистках А. А. Соломоновах Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни артиста цІи тилларах

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

Нохч - ГІалгІай АССР къахьегамхошта дика хІамаш хьокхаш боккха болх барах цу гІулакха творческий хІамаш карагІдувларах а Нохч - ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республикан Заслуженни артиста цІи туллийла **Соломонова** Анна Акимовнах — Херсонски областной филармонен артистках.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. КОМАРОВ.

1958 шера 28 апрель
г. Грозни.

Херсонски областной филармонен иллеи халхареи ансамбла коллектива Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

Нохч-ГІалгІай АССР къахьегамхой концерташ хьокхаш Іалашбарна боккха болх барах Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически республикан Сийлен грамота лойла Херсонски областной филармонен иллеи халхареи ансамбла коллектива.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. КОМАРОВ.

1958 шера 28 апрель г. Грозни.

Тха газет дешараша йоах

Хь. Осмиев

„Сердалонга“

БIаьстан юхье беша ваьле,
«Сом беркате хилба» аьле
Саго га дIайогIаш хул,
ТIаккха лаьттах овла бахе,
Цига шийна низ а лахе
Из га дийнлуш, яржаш хул,
Ахка, гуйра, Iа дIадаьлча,
Сийна бIаьсти юхаяьлча
Зизай шовлакх гаьн тIа лест,
Боккха, хоза, Iалаьмате
Чаме сомаш шийха лате
Цо вай дегаш боча хьест.
БIаьстан юхье беша ваьнна
Саго егIа из га санна
Да хьо тхона, «Сердало»,
Даим халкъа эшар дийцаь,
Халкъан дег чу овлаш хийцаь
Даржаш да хьо, «Сердало».
Эшша тайпа лаьтта лахча,
Лаьттах овла кIоаргагI бахча
Гаьн тIа сомаш дукхагI лат,
Наьха бувзам хьоца хилча,
Халкъан уйлах луш хьо хилча
Хьа оагIонаш сийрда латт.
МоастагIашта мIара тувса,
Телхачунца майра къувса
Хьо кIаьд ца луш дIахагIо,
Даим парте гIонча долаш,
Наха ловр-товр керте долаш
ХьадоагIа, тха «Сердало».

„Сердалон“ редакцега

Советски печата ди — нохчийи гIалгIайи писателашта гIалгIай советски литература доладенна ди да.

1923 шера денз вай поэташ шоай стихаш, очеркаш, пьесаш, кхыйола произведенеш гIалгIай меттала язъе болабелар эггира хьалха «Сердало» газета тIа. Цу хана денз дукха ха дIаяхай. Вай писателаши поэташи шоай йоазонаш бахьан «Сердало» газета декхарийла ба.

Сона цIаккха а дицлургдац 1928 шера сай эггара хьалхара дувцар «Сердалос» арадаьккха ди. «Сердало» хIанз а тIехьа, вай воай уйлаш, вай дош нахага дIакхоачийташ йола, цаI мара йоаца трибуна я. Укх дезача дийнахьа дегчура ловца боакх аз вай печата — вай мехка коммунизм хьалъеш лоаттабеча къовсаме партен ирача герза. Дукха деза вай «Сердало» писателашта. Адамий доттагIа долаш из дахар, йоакхо а еш цо къона литератораш хьалкхебар, Нохч-ГIалгIай республика юхаметтаоттае Партеси Правительствоси даь соцамаш чакхдоахача цо дика дакъа лацар а лов сона.

Са дIайха моаршал да «Сердалон» редакце болхлошка.

БАЗОРКИН Идрис.

ИрагIа лоаттабе къовсам

Тха безам ба, «Сердалон» оагIонаш тIа дукхагIа укх тайпара материалаш еша: Нохч-ГIалгIай историн, халкъан дагахьарча творчествон хьакъехьа, къаьнарча а хIанзарча а писателий произведенеех. ДукхагIа бувца а харцбе а беза хулиганаш, къуй, кхыбола зуламхой. ИрагIа лоаттабе беза царна духьалара тIом.

ЛЬЯНОВ, ПЛИЕВ, ШАДИЕВ, МАЛЬСАГОВ, партийни курсий ладувгIархой.

Тха многотиражка

ЦаI-ах шу хьалха «За нефтяные кадры» яха многотиражни газет доацаш дар, хIаьта стенгазеташ тоъал дукха дале а, царна карагIдалацар тха института вахар боккъонца дувца. 1957 керда шу долалуш СССР-а Лакхерча дешара Министерствос бокъо елар нефтяной институте многотиражни газет арахеца аьнна.

Дукха холонаш яр редакцена хьалхашка лаьттараш. Цкъа дале, газета болх дика ховш нах бацар (уж хьалаха, хьалкхебе безаш бар), хIаьта шозлагIа дале, газет ший стиль, ший сибат долаш хила дезаш а дар. Цу тIа хьалхарча деношка газет ханханнахьа арадаргдолаш, болх вIашагIболла гIерташ дукха къахьегар редколлегес. Бакъда цу холонех кхералуш, юхатIехьашка боалаш бацар редколлеген членаш а, газетаца дакъа лоацаш хинна дуккха студенташ а.

ХIанз уж низкъала денош дIадахад. Газета шийна эшшаш йола балха стиль а сибат а корадаьд. ЗIамига мара доаца газет дуккхача отделаша ду: литературни, культурно-массови, дешара, юмореи сатирани, комсомольски вахара, информацен кхыяраша а. ХIара отдело ший болх хьалххе отта а яь чIоагIъяьча планах бу. Планашца белгалду студентий вахара лоархIамегIа дола гIулакхаш.

Массехк дош ала безам бар са цхьайолча къаьст-къаьстача отделий балхах. «Хьаст» яхача литературни группах хиннай литературни отдел. Цо гулъю студентий художественни произведенеш (стихаш, дувцараш, очеркаш, фельетонаш), консультацеш тел, хIаьта дикагIаяраш газета тIа кепа тоха мога а ю. Цул совгIа, литературни отдело каст-кастта кийчъю нохч-гIалгIай, СССР-а халкъий писателий произведенеех йола литературни оагIонаш. Иштта дукха езаелар студенташта укх шера 5-ча феврале араяьнна литературни оагIув. Цу тIа яр нохч-гIалгай поэтий Д. Яндиева, А. Ведзижева, Р. Ахматовай, I. Мамакаева, Хь-Б. Муталиева стихаш. Цул совгIа, цу оагIон тIа авторий лоацца биографеши портреташи дар.

Юмореи сатирани отдело арахец «Буротинос дувц» яха студентий гIулакхех йола сатирически оагIолг. Буротинос дика тох харцахьа лелача, во дешача студенташта. Цун сакъердамеча репортажаша белабу студенташ, цхьабакъда цхьабараштa-м езаш хилац уж (ужаш Буратинон турпалхой ба).

Дика хьахьокх тха многотиражкас студентий вахара тайп-тайпара оагIонаш :сессеш, сессешта юкъера ха, студентий практически занятеш, цар салоIа ха.

Дукха деза студенташта шоай газет. Из хьахьокх газета тIа яздераш дукха хиларо. Студенташ хадданза къахьегаш ба шоай газет тIехьтIехьагIа кхы а сакъердамегIа, политически ирагIа, художественно тоаденнагIа хилийтар духьа.

ШАВКУТА Анатолий, нефтяной института студент.

ДукхагIа язде лоаман районий боахам а культура а дегIаярах

«Сердало» газета арадаьннача хана денз цун подписка яь а, боккхача сакъердамца из дешаш а ва со. Газето кепает доазол арахьара гIулакхаш дувцаш, СССР-а а, Нохч-ГIалгIай республикан а халкъа боахами культуреи дегIадарах йола, дIаяхача къаьнача замах юхе дисараш дIадахарах йола материалаши иштта дуккха материалаш а. Кепает газето Нохч-ГIалгIай республика юхаметтаоттаярах йола материалаш а.

ДIахойодача хана газета оагIонаш тIа тхоай кердача Первомайски района боахамахи культурахи язъяь материалаш дукхагIа хилар деза сона. Тха районе вай халкъа боахама чIоагIа эшаш йола хьу, лесоучасток, дегIайоагIаш животноводство, лакхлуш культура я.

Ш. АДЖИГОВ, Первомайски районера. лесничий.

Шерра йоаржае юртбоахама опыт

«Сердало» газето наг-нагахьа кепатох юрта боахама говзал йоаржаеш йолча материалашта. Цхьабакъда, вай республика юхаметтаоттаярца тоабе, айбе безаш ба юрта боахам а, хIаьта цудухьа «Сердало» газето дукхагIа теркам бе беза вай республикан юрта боахам айбарна. Тха безам ба «Сердалон» оагIонаш тIа специалистий хьехамаш, юрта боахама дикагIа болча къахьегамхой опыт йоаржаеш йола материалаш еша. Цу гIулакха чIоагIа лоархIаме да дикагIча къахьегамхой шоай уйлаш газетаца кхычарна дIайовзийтар.

И. ДЗЕЙТОВ, Назрановски совхоза Яндарерча отделенен агроном.

Советски эскара салтий каьхат

Тхона, Советски Эскара салташта, лов «Сердало» газето кагирхой коммунистически кхетамца хьалкхебара хьакъехьа материалаш язъяр. ЧIоагIа лоархIаме да кагирхошта дика оамалаш дIайовзийтар, уж къахьега а деша а безам болаш хилийтар. ДукхагIа дувца деза вай гIалгIай кагирхошта Советски Эскарах лаьца а. Цул совгIа, нохч-гIалгIай къаман культура лакхаяккхарна а дуккха хIама карагIдала йиш я «Сердалонна».

Салтий: Оздоев Гирихан, Латыров Iадрахьман, Гадаборшев Муса, Гиреев Азмат-Гири. Белорусски ССР, г. Полоцк.

Вахара юкъе кхалнах озарах

Вай езача Партеси Правительствоси юхаметтаоттаяьча Нохч-ГIалгIай республике даьча дикача гIулакхех цаI — наьна меттала «Сердало» цIи йола газет арадаккхар да. Вай республикан боахам а культура а дегIайоалаярна деча балхашта юкъе боккха лоархIам болаш да общественни вахара юкъе гIалгIай кхалнах озар.

ГIалгIай кхалнахага дешийтарах, царга балхаш дайтарах, маIача наха нийсса цар бокъо дIаяхьарах йола материалаш газета оагIонаш тIа дукхагIа хилар деза сона. Со тийша я «Сердало» газета редакцен болхлошта вай партес оттадаь вай мехка коммунизм хьалъяра декхар кхоачашдарна къахьегамгой тIаберзабар карагIдаргхиларах.

БАЗГИЕВА Лейла, Первомайски юкъерча школан хьехархо.

«Сердало» газета витрина. И. Плиева сурт.

Тхона лов

Педагогически института студенташа боккхача безамца деш «Сердало». Сакъердаме хул цун оагIонаш тIа кепаетташ йола вай республикан промышленностеи юрта боахамеи толамаш дувцаш йола материалаш, очеркаш, литературни оагIонаш. Къаьстта чIоагIа дезаделар тхона И. Базоркина «ТIаьхьехам» яха повести Хь.-Б. Муталиева творчествох хинна Мальсагов Дошлакъий статьяи. Цу тайпарча материалашта кхы дIахо а «Сердалос» кепаеттар лов тхона.

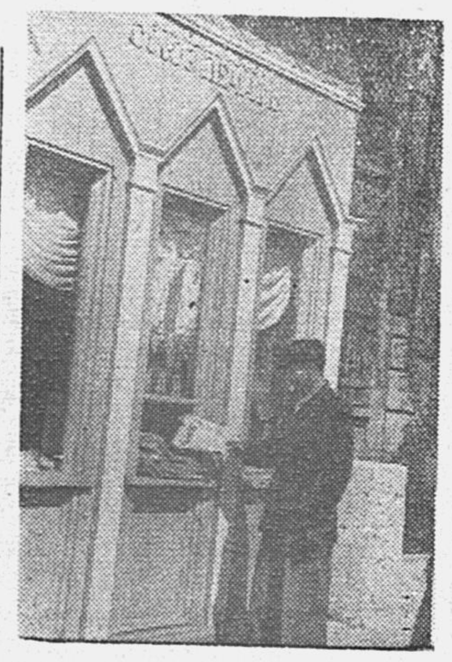
МАЛЬСАГОВ Ахьмад, пединститута студент.

Халкъий доттагIал дукхагIа дувца

«Сердало» газето кIиран шозза мара ше ара ца доаллашехьа а дикка кепает пайдане йолча материалашта. Цо дувц вай республикан къахьегамхой вахар, партеси правительствоси увттаду декхараш кхоачашдар.

Сона хетаргахьа, дIахойодача хана «Сердалос» дукхагIа кепаетта еза халкъий доттагIал чIоагIдара, дешар доаржадара материалашта, кхы а чIоагIагIа харцъе еза къаьнарча замах юхейиса зене йола оамалаш. Иштта дукхагIа хила еза кхетама материалаш, даьштеи-ноаноштеи дола педагогически хьехамаш, лорий хьехамаш.

Т. ГОЙГОВА, пенсионерка.

Союз печата киоск. И. Плиева сурт.

Тха дуккхача концертех цаI

Нагахьа санна къахьегамхоша шоай деза цIей — 1-гIа май кхашка, заводашка, фабрикашка, Iилман лабораторешка беча балхаца дездаьча оаха, артисташа, из ди дездир тхоай иллешцеи, халхарашцеи наьха къахьегам хоастабарца. Артиста эггара дукхагIа дезар фуд аьлча, хьайбащделадечо, токаро, трактористо цун говзал кхета а яь, тIоараш тохар да. ХIаьта из иштта да а да-кх.

...Укх деношка Нохч-ГIалгIай иллейи халхарийи ансамбль Урус-Мартановски районерча Алхан-юрта хилар концерт оттаде яха. Юрта бахача наха цу сахьате дIахайр шоайцига артисташ баьхкалга. Концерт доладала ха хьатIакхоаччашехьа а хьалйизар хоза кийчъяча клуба зрительни зал.

Концерт доладелар. Хоровой группас —Баркал хилда партена!» яха илли (композитор А. Халебский) аьлар. Ца соцаш тIоараш техар зрителаша. ДIаьхдаь тIоараш техар цар хоро «Нохчий байташи» Хамхоев Ахьамада «Машарах дола иллии» даьккхача а. ЧIоагIа раьза хинна тIаийцар гулбеннараша хоро даьха Советски Союза а демократически мехкий а тайп-тайпарча халкъий иллеш.

Цхьабакъда эггара чIоагIагIа зрителий дог гIоздаьккхар-м халхараш дар. Дика халхабайлар артисташ А. Мухаммедов, С. Абдусаламов, А. Дамкаев. Цар а кхыболча артистий а дуккха номераш шозлагIа оттае езаш хилар.

Тха концерташ — тха къахьегам ба. ХIаьта нагахьа санна оаха къахьегача хана наха салоIе, тхона йоккха дега гIоз йоал цунах.

М. ДАКИЕВ, НГIАССР-а иллеи халхарийи ансамблен артист.

Хулагов Мурад

Боккха кхаа

Кхаа боккха сога бенаб
Ваьча мехка бIаьсти ювцаш,
«Сердало» аз тахан ийцад
Наьна меттал вахар дувцаш.

Бийха баьхка хьаьший санна
Лоалахой са чугулбелар.
Дог са чIоагIа раьза хинна
Газет деша волавелар.

Дог гIоздаьнна, раьза хинна,
Лоалахой са шоай цIаберз.
Вай партенна баркал аьнна
Дешаш яздар царна дезз.

Кхаа боккха сога бенаб
Ваьча мехка бIаьсти ювцаш.
«Сердало» аз тахан ийцад
Наьна меттал вахар дувцаш.

КОКЧЕТАВ, 1958 шу.

Грозненски юрта районерча кхалнаьха слете

500 саг гаргга нах гулбеннабар «Красный молот» яхача завода культуран ЦIагIа 25 апреле. Грозненски партен райкомои райисполкомои вIашагIтеха районерча кхалнаьха шоллагIа слет яр цига. «Боахамани культурани НГIАССР юхаметтаоттаярца долча кхалнаьха декхарех» яха доклад йир Грозненски партен райкома секретара нов. Коробовас.

Вай маьхка социализм котъяларца паччахьа Iаьдала Iоткъама кIалхара яьнна советски кхалсаг, советски законо яххача тайпара маIача сага санна къахьегамца боахама дакъа а лаьца, ший декхараш дизза кхоачаш а деш дIаяха бокъо йолаш я.

Советски паччахьалкхе чIоагIъеш, дегIайоалаеш даьха толамаш а кхалнаха баьча активни балхаца бувзам болаш да.

Советски кхалсага масса дола наькъаш мукъа да, ший безам бола професси Iомае, болх караэца. МаIача сага нийсса бизза дIабахьа низ а кхоач цун моллагIа болх.

Грозненски районе промышленни предприятешка а, колхозашка а, партийнии, советскии боахамани балхашка хьалхле лелаеш а дукха ба кхалнах.

Йоккха паргIато я нохчийи гIалгIайи кхалнаха яьннар а, эрсий а кхыча къамий а кхалнахаца производстве, колхозе, совхозе, учрежденешка организацешка цхьана къахьегаш, коммунизм хьалъяра котало Iалашъеш ба уж.

Цхьабакъда, шариIатах адатех юхе диса во гIулакхаш доахкача нахагара цIенача къахьегамца баха гIертача наха доккха зе-м доал. Цу тайпарча наха духьал цахаддаш къовсам лоаттабе а беза. Уж дар слёте хиннараша белгалдаьхарех керттера дешаш.

Доккхийча кхоачамбоацарех лаьрхIа дийцар слете хиннараша районерча 758 комсомолкашта юкъе 5 мара нохчийи гIалгIайи комсомолка ца хилар, нохчии гIалгIайи кхалнахи маьхкарии клубе, кхыйолча общественни моттигашка ца ахар, сакъердаме вечераш, пайдана лекцеш, докладаш, беседаш клубашка ца хилар, хIаьта цу тайпарча темаех республикан газеташ тIа кхоачам болаш яздеш ца хилар.

— КIезига бац вайна юкъе берашка, къаьстта йиIигашка, дешийтара йоакхо ца ераш, — аьлар пренеех къамаьл даьча Грозненски партен райкома женотдела заведующе Берсановас.—Эггира новкъагIа да царца цхьабараш партен членаш бола нах хилар. Вай районерча школашка 8—10 классашка дешаш цхьаккха нохчии гIалгIайи йиIиг яц, хIаьта 7-ча классашка дешаш пхиъ мара а яц. Кхы дIахо са тоха йиш йоацача дIакхаьчад уж гIулакхаш, къахетам боацаш бехктокхаме оза беза берашка дешийтара духьале ераш.

ДIахо пренеех къамаьл даьча № 1 йолча совхозе женсовета председатель йолча Щегловас а, Толстово-Юртарча школан хьехархочо Дадаевас а, райкома ВЛКСМ инструктора Коньковас а, «Новый быт» яхача колхозерча колхозница Абдулаевас а райОНО инспектора Котиковас а белгалдаьккхар хIанз укх сахьте берашка а боккхий барашка а дешийтара гIулакх районе во латталга, деша дагIа декхарийла а долаш деша ца ухаш 59 бер районе хилар, царех дукхагIа яраш йиIигаш а йолаш, сельсоветаши, школаши, общественности боагIача тайпара цу гIулакхашта духьал къовсам лелабеш ца хилар.

Районерча масса а кхалнахага кхайкарал тIаийцар слете гулбеннараша.

Делкъел тIехьагIа «Красный молот» заводе а, музее а, детсадашка а экскурсеш а яь, сайрийна Нохч-ГIалгIай ансамблеи «Красни молот» завода самодеятельностеи концертага а хьажар слете хиннараш.

С. КОТИЕВ.

Дика даьд бIаьстан балхаш

Укх шерара бIаьсти тIехьайиса, дукха йоачан латташ хиннаяле а, кIезига а лаьтта ловсар даха, ялат дIаде мегаргдолаш хьанийсденна ди, сахьат ца дойташ къахьийгад «Назрановски» совхоза Аьлти-юртарча отделенен механизаторашеи болхлошеи. БIаьсти лаьтта ахара план тIеххкоачашъяьй цар планах 770 гектар йоагIача 1000 гектар а аьха, дIайийнай гидуарргаш 319 гектар, кен — 40 гектар, хьажкIаш — 260 гектар; Дерригa балхаш агротехнически бокъонаш дика лораеш даьд.

Трактористa нов. Токаев Муслима «Белорусь» яхача тракторaцa ше цхьанне кхолха макха баьккхаб 1050 гектар оахама, дIайийнача ерригача гидуаргех дукхагIа яраш цо йийнай, 262 гектар гурахьа дIадийна ялат минеральни удобренешца тоадаьд. Иштта дика болх беш ва тракторист нов. Костоев.

— Сеца латталга фуд хац цар тракторашта, — йоах бригадира помощника нов. Щечоевс, — цар хан-ханнахьа даьтта хьокх механизмашта, цIена лелаю, кхоеш болх бу царца.

Отделене дIайийнай укх шера хьалххара шекар доаккха свекла, дIаювш латт кхыйола овощаш. Шоай болх дукха безаш бу овощай бригадан коллективо. Парникашка тоъам хиллал кийча дIайогIа кабуц, помидораш я. Укх деношка кабуц дIаегIа бала лаьрхIа ба овощай бригадан болхлой.

ХАКИМОВ.

«Назрановски» совхоза Аьлти-юртарча отделенен тракторист Костоев Идрис шекара свекла дIаювш воал. И. ПЛИЕВА сурт.

„Сердалон“ 35 шу

1917-ча шера Октябрьски социалистически революци яларца, эзараш шерашка лаьтта доацаш, къе бахаш хьабаьхка гIалгIай къахьегамхой мукъабаьлар. Ленина къамий политико масса долча къаманна цхьатарра бокъо ялар шоай лоIамехь республикаш е, культуран а дешара а гIулакхаш наьна меттал леладе.

Октябрьски революци яларца гIалгIай къахьегамхошта хиннача доккхача дикаех дола цхьа дика да вай воай меттала дола йоазув а газет а. В. И. Ленина яьхад: «Газета — коллективни пропагандисти коллективни агитатори хинна ца Iеш, иштта коллективни организатор а да».

Тахан вай мехка белгалдоаккхаш да совети Печатан Ди. 1912-ча шера май бетта 5-ча дийнахьа араяьнний «Правда» яхача болхлой газета эггара хьалхара номер. Цу хана денз хIара шер-шера дездеш да из ди.

Печать — марксизм-ленинизман хьехам наха беш, уж социализм оттаярна тIабоалабеш йола, Ленина яьххача бесса, коллективни организатор я. ХIара газет, журнал советски нах коммунистически партес хьахьувкхача наькъа тIа боахаш уж кхетабеш хила деза.

Коммунистически партен XX съезд хинначул тIехьагIа къаьстта айбеннаб печата организаторски болх.

Партес, правительствос халкъа хьалхашка оттадаь декхараш миштa дикагIа кхоачашдергда яхаш масса хана оарцах дувл вай газеташ — шоай нахаца бола оагIув, бувзам чIоагIбеш.

46 шу хьалха — арадаьннача «Правдан» Ди дездеча дийнахь, вайна ха деза, Нохч-ГIалгIай областен партен комитета а, Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган долча «Сердалон» эггара хьалхара номер 1-ча Мая, 1923-ча шера араяьннилга а, хIаьта вай «Сердалон» 35 шу дизалга а.

Вай йоазув хьалхагIа арадаьккхар Мальсагов Зоурбик ва. Цо оттаяь алфавита проект, хьалха хиннача Горски республикан Наркомпросо 1922-ча шера дукха хувцараш ца деш, берригача герга кий туллача наха лаьрхIа хьайийцар. Из алфавит латини алапашца лаьца лард йолаш дар.

Латини алапашца язде доладеннача гIалгIай газета «Сердалон» редактор З. Мальсагов вар. Латини йоазув довзаш цу хана вай кIезига бар нах. Цудухьа хьалхарча юкъа атта дацар газеташ арадувлийта, школера дешар наьна меттал даккха.

ХIаьта а ГIалгIай партийни организацес эшшаш йола кадраш кийч а еш дIабихьар из болх. Из гIулакх чакхдоаккхаш хоадамболлаш дакъа лаьцар Мальсатов Зоврбикеи, цун чIоагIагIа бола оагIув хиннача Бекова Темботеи. Цу шин саго вай культурни революци айеш баь болх, царна цу хана тIалаьтта дукъ дицдала йиш яц гIалгIашта. Шоай ма хулла новкъостал деш, вошал лелабеш бар типографера эрсий болхлой а гIулакх ду нах а.

Сона дагадоагIа 1927—1930 шерашка рабфаке айса гIалгIай мотт хьехаш болх баь, «Сердало» мара программа йоацаш, цу газета тIера яр мара дIахьеха материал йоацаш се лийнна. Ма чIоагIа раьза хулар со дика чулоацам болаш, нийсача литературни меттаца язъяь статья газета тIа корайча. Бакъда, цу хана иштта дика материалаш кIезига корайоагIар еша. Газета метта З. Мальсагов ше а вацар дукха раьза. Цо дукха уйлаш йора «Сердало» газета тIа бувца мотт мишта тоалургбар хьогI, малагIа гIалаташ да переводчикаша дераш, фу дича мегаргдар газета тIара мотт халкъан метта тара болаш хилийта? — яхаш.

З. Мальсаговс йоахар переводчика болх хала ба, хIана аьлча, цун перевод йоагIача бесса нийса хила еза, нах кхеташ а хила беза яздаьчох, дукхагIа дола дешаш, къамаьлаш дувцаш кхетаде атта дале а, вай наха атта доацаш хул, гIалгIай меттаца грамматически формах ца доагIаш хиларах.

Керда дешаш хьаде а вIаштIехьа доалаш хул, масала, «алфавит», «букварь» яха дешаш эшаш хилар. Цхьабараша йоахар «алифбаш» аьле хилийта из термин, амма наха хьаийцар «абат» гIалгIай метта формах доагIаш из хиларах. Нохчий газета тIа переводчика даь «новкъарло» яха дош хьайийцад.

ГIалгIай меттаца сона хезадац хьалха «тIаьхьехам» (призыв)—яха дош цу формах оалаш, хIаьта а из дош наха багадахарца, цар могадаь шоай словара юкъе дахийтад.

Цу деша автор Осмиев Хь. ва, бакъда, Базоркин И. яздаьча дувцарца из хиннадецаре из дош иштта атта чIоагIденна дIаоттаргдацар мотт сона.

Цу «ТIаьхьехамах» наха оалаш хоз: «Из Базоркина «ТIаьхьехам бахьан гIалгIай меттала газет деша Iомавеннав со». Латински алапех лард йолаш хьадена гIалгIай йоазув, Нохч-ГIалгIай Iилман института а Наркомпроса а дехарах, 1938 шера 20 марта эрсий алапий лард хийла аьнна чIоагIдир. Цу хана денз хьа Нохч-ГIалгIай йоазув эрсий алапашца долаш хьадоагIа.

Из хувцар гIойленна долаш да, хIана аьлча эрсий дешар массанена ховш хиларца, кIезига шолха алапаш Iомадича атта дешалу гIалгIай йоазув.

Бакъда, алфавит дика тоаяланза я вай хIанз а. Цудухьа йоазув нийсса хилац, сихха Iо дешалац, цхьа йола предложенеш кхето хала хул, цу алапашца оаз йоагIача бесса яккха йиш ца хиларах.

Нохч-ГIалгIай Iилман института араяьккха керда проект дискусси а яь цхьадола алапаш хувца деза яхаш, масса оагIорахь дика я ала йиш яц. Цу проекта гIулакх къаьстта массане дувца деза.

ХIанз йола редакцера гIалгIай кадраш дешара гаьна баьнна, культура лакха йолаш ба. Цудухьа «Сердалон» тIа бувца мотт, газета чулоацам, орфографи, сурт — 15 шу хьалха хинначул дуккха дикагIа да, цу дIадахача 15 шерашка беш болх хиннабеце а.

«Сердало» масса тайпара вай мехка, бахача наха мел леладеча балхех:— промышленни, колхозно-совхозни, культурни, школай, спортивни яздеш да.

ЙоагIача бесса критика еш, нах бакъахьарча наькъа тIа боахаш, ди тIехьагI наха юкъе сийле латташ хинна хьадоагIа газет.

Из ишта долга гучадоакх — институте деша багIача студенташа, школе дагIача бераша, шоаш лоха а лохаш, цу газета тIара дувцараш, статьяш, стихаш деша а дешаш, цар чулоацами тохками а беш, цох дукха пайда эцаш хиларо.

Тембота Бекова текъамца кхоачашъергья вай ер статья:

«Дахалда вай «Сердало» —
Вай культуран чарх,
Камаьршача Iаьдало
Вайна байта малх».

О. МАЛЬСАГОВ.

Керда плакат

«Ермоловски» оалхазарий совхоз боккха пайда беш боахам ба», аьнна кертте а яздаь иллюстрированни плакат арахийцад вай республикан юрта боахама управленес.

Вай республике боккхагIа болча оалхазараш леладеча боахама, Ермоловски оалхазарий совхоза опытах лаьца гIулакхаш дувц цу тIа.

ХIара шера дулхахи фуэхи боккха пайда бу цу совхозо. Плаката тIа доаладаьд совхозо продукци арахецарах, продукцех шийх дIабода мах лохбарах, тIехьарча кхаь шера совхоза оалхазараш 24,5 эзарнегара 35 эзарнега кхаьчахиларах дола хьокхамаш.

1957 шера дIадийнача фийг болча ялатий 100 гектара лаьрхIа 30,7 центнер оалхазарий дулх даьккхад, дулха хIара центнерах дIабода мах планах 1380 сом долча 1106 сом мара дац. Цунах совхозо 7миллиони 516 эзари сома пайда бир.

Плаката тIа дувц, иштта совхозо оалхазараш дика кхоабаши леладеши хилар а.

Боабашкаш кхаба йолаяра инициатор я из совхоз. Боабашкаш кхабар овсаре хиларах лаьца, «Боабашкаш йолае» аьнна статья а язъяьй, дикагIа болча оалхазараш леладерий сурташ а техад плаката тIа.

Оалхазарий совхоза опыт гойташ йолча плакато, вай республикан совхозий а колхозий а оалхазараш кхоабача болхлошта дикагIа йола опыт Iомаярна доккха новкъостал дергда.

АСЛАНБЕКОВ.

4 бетта план 12 ди хьалха

Дика болх беш, дикача къахьегама совгIаташца накъа ера крекинг завода коллектив дерригача дунен къахьегамхой цIайна — 1-ча Майна.

Завода коллективо укх шера хьалхарча биъ бетта план ханал хьалха, 18-ча апреле кхоачашйир, планал совгIа 65 эзар тонн мехкдаьттан сийрда продукташ арахийцар, цул совгIа продукцех шийх дIабода мах лохбарах 3 миллиони 700 эзари сом ахча кходир.

Коллектива юкъера дика балхаш дарах белгалбаьлар, «13-14»-ча установкан боккхагIа бола операторaш Сухаребриков Игорьи Крыволапов Петри, «9-10-ча» установкан вокхагIа вола оператор Гайдай Виктори, иштта кхыбараши. Царех хIаране биъ бетта план 105—110 процент кхоачашъяьй 18-ча апреле.

Уж толамаш чIоагI а деш дIахо а къахьегаш я завода коллектив.

ЭГИЕВ.

Адамий дегаш гIоздаьнна чакхдаьлар вай республике цIей

Херсонскин Нохч-ГIалгIайн илле а халхара а ансамблеш 1-ча Мая Грозне хиннача демонстраце.

Н. Кобиашвиле сурт.

Республикан районашкеи юрташкеи

МагIалбик. Кхийтта боагIача малхо сийрдаяьхай гаьнащца хозъенна йола улицаш.

Цхьайтта сахьат даьлча йолаелар къахьегамхой общегородской демонстраци. Чкалова цIерах йолча майдагахьара йолх колоннаш стадиона оагIонгахьа. Хьалха — Ленина орден лелаеча хьалхарча промысла эксплуатационникаш ба. Доккхийча балха толамашца дезду цар хьалхара май.

ХьайоагIа кхоалагIча промысла коллектив. 1-ча май сийна Даьхенна планал совгIа 1.280 тонн мехкдаьтта деннад цу коллективо. ХьабоагIа буровикаш, ремонтникаш, электрикаш, транспортникаш.

Нефтяникашца цхьана хьабоагIа социалистически кхашкара къахьегамхой: «Кавказ» колхоза колхозникаш, «Ингушски» совхоза болхлой.

5 эзар саг гаргга гулбелар хоза кийчъяьча стадионе. Укхаза дерригача дунен тIарча къахьегамхой цIейна хетаяь йола митинг хилар. Нефтяникаша а колхозникаша шоаш Комунистически партена гонахьа кхотабенна болга хьахьийкхар.

* * *

Гудермес. 1-ча мая Iуйрийна сецца Гудермесагахьа хьатIайолаелар нефтяникаши, железнодорожникаши, механизатораши, полеводаши, хьайбашлеладархойи бола машинаш. Городе массанахьа а Маркса, Энгельса, Ленина, ССКП Центральни Комитета Президиума члений портреташ да, байракхаш, плакаташ, транспаранташ я.

Города керттерча магистарала тIа гIолла эзараш бола района къахьегамхой хьабоагIа.

ДIайода локомотивни депон колонна. Мехка наькъий болхлой яхьах машинисташа шоллагIа моттиг яькхар. Апрель бетта цар толамаш кхы а лакхадаьннад. Из дика хьахьокх цар бе доахкача плакаташеи транспаранташеи.

Геттара дика къахьийгар станцен Гудермеса болхлоша. Дог гIоздаьнна ба уж цу дезача дийнахьа: цар къахьегам машиннаькъий Министерствос баркалца белгалбаьккхаб.

Эзар тонн планал совгIа долча «Iаьржача дошо»—из да Гудермесски нефтепромыслови управленен нефтяникаша 1-ча майна денна совгIат. Ужаш ба уж, селла кура демонстрацен мугIарех дIабаха, республике эггара хьалхарчарца шоай декхараш кхоачашдарах рапорт денараш.

Демонстраци йистеяьнначул тIехьагIа железнодорожникий клуба хьайийлача площадка тIа художественни самодеятельностен коллективий концерт хилар, хIаьта, стадиона тIа футболистийи, волейболистийи, баскетболийстийи вIашагIкхетараш а хилар.

* * *

Первомайски. Сецца гIайттар Первомайски района къахьегамхой дукха деза цIей дезде. Райцентре стадиона тIа гулбала болабелар Мужечера, Оалкамара, ДаьттагIара белаш, ловзаш, дог гIоздаьнна боагIа къахьегамхой. Машина тIа ловзар а деш баьхкар 9-ча май цIерах йолча артела болхлой.

Митинг йолаелар. Трибуна тIа партен райкома, райисполкома хьалхле лелаераш тайп-тайпарча общественни организацей викалаш, болхлой, колхозникаш ба. Митинг райисполкома председатело нов. Шадиевс хьайийлар. Партен райкома секретаро нов. Казоринас шийн къамьлаца моаршал кхайкадир советски наьха къахьегама а, хIаьта къаьстта гулбенначарна а. Къамьлаш дир колхозий председателаша производствон новатораша иштта кхыбараша.

Митинг чакхъяьнначул тIехьагIа дукха ха яьккхар гулбеннараша ловзараш деш, сакъердаш.

Надтеречни района къахьегамхоша дог гIоздаьнна белгалдаьккхар дунен халкъашта юкъера барт-цхьоагIон ди — ЦхьоалагIа май. Дерригача культуран цIеношка, клубашка, цIеча уголокашка чакхъяьннай 1-ча Мая цIейнна хетая йола собранеш.

30-ча апреле района культуран цIагIа хилар цIейнна хетая йола собрани. 1-ча мая хетая доклад йир ССКП райкома секретара нов. Магомадовс.

* * *

Шали (телефонаца). 30-ча апреле кинотеатре хилар дерригача дунен халкъашта юкъерча барт-цхьоагIон — ЦхьоалагIча Мая денна хетая торжественни заседани. 1-ча мая хетая доклад йир ССКП райкома секретара нов. Чапановс.

Иштта торжественни собранеш хилар совхоза ерригача отделенешка. Производстве хьалха латтараша сийлен грамоташ еннай.

ЦхьоалагIча Мае районни центра стадионе къахьегамхой митинг хилар, цу митинге къамаьлаш дир партен райкома хьалхарча секретара нов. Донсковс, Шалински совхоза директоро нов. Глотовс, иштта кхычар а.

Митинг хинначул тIехьагIа стадионе дукхача наха дакъа лоацаш спортивни ловзараш хилар.

ДукхагIа гулъе металлом

Укх шера февраль бетта предприятешкара металлома резерваш гучаяха яхача «Грозненски рабочен» рейдови бригадо гучадаьккхар цхьайолча организацеша цу дезача гIулакха теркам кIезига беш хилар. Иштта, «Красный молот» яхача заводе корайир пайда ца эцаш йола маталоллома резерваш. Рейдовикаша цигара гучадаьккхача металломах 65 тонн шийна эшача гIулакхашка дIа а яхийтар, цул совгIа 58 тонн Вторчермете дIа а елар заводо.

«Старогрознефть» яхача мехкдаьттан промыслай заведующей помошникий н.н. Г. К. Шаумяна, С. Сидельникова, Г. И. Луппан, А. М. Ардиянца хьалхленца, ца эшаш лаьттан кIал йоахка аьшка турбаш хьал а йоахаш, металлом дIадалара бетта йоагIа задани низкъа мара кхоачашъяьяц, тIехьа тIа боагIача бетта задани а кхоачашъе таронаш йоллашехьа. Цар инициатива дика могаю «Старогрознефть» яхача мехкдаьттан промыслови управленен начальника нов. Петровс. Даьхено кхоанега ца а хьежадеш, йолча торонех, тахан бизза пайда эца яхилга дицденнад цунна.

«Октябрьнефть» яхача мехкдаьттан промыслови управленен начальник хиннача нов. Стадниковс лаьттан кIалхара эшаш йоаца аьшка турбаш хьалъяха бригада вIашагIъеллаяр. Цу бригадо дика болх бора. 1958 шера мехкдаьттан промыслови управленен начальника заместитело нов. Скородумовс из гIулакх дохадир. Цудухьа «Октябрьнефть» яхача мехкдаьттан промыслови управленес металлом дIадалара план кхоачашъяьяц. Управленен начальника нов. Жолобовс шийн оагIонгахьара тоадац из гIулакх.

Первомайски леспромхоза Сунженски районерча Орджоникидзевски станице ков да, цул совгIа Мужечу хьунучасток а я. Цу шинна а коа когаш дIа а детталуш аьшкаши машиний тиша оаттахалаши яда. Каст-каста н.н. Алешин а Воеводин а хул цига. Цу коашка ядача аьшкехи машиний тишача оаттахалехи цар когаш дIадеттаденнад аьлча харца хургдац.

Нестеровски МТС-а коа хьалха санна тиша аьшкаш яда, цул а вогIа да, 1956 шера денз Кабардински лоамашка (гувнашка) латта брак яь трактор хьакоайоалаяь ца хилар.

Рейдови бригадага вай республикера ерригa придприятеш чулоацалургьяц шоай рейдаца. Цудухьа тха, Къилбаседан кавказа Вторчермета управленен болхлой безам ба цу гIулакха новкъостал де. 1947 шера денз вIашагIъеллай Грозненски пивзавода оборудовани. ЗIамигача спиртзавода оборудовани я из. 1950 шера Облпищепромо приказ деннад из оборудовани дIаяккха аьнна, 8 шу да из оборудовани «дIайоаккхаш» латта.

1957 шера апрельи майи бетташка Банно-прачечни тресто брак баьб 10—12 тонн хулаш бола паровой ей. Шийна эшача гIулакхашта из ей бахьа безам хиннабар местпрома чуйоагIача ДОК-а (дахчах хIамашеча комбината), хIаьта, из мегаргобоацалга а хайна цар а битар из. ХIанз а уллаш ба из циггача.

1958 шера 30-ча январе хиннача РСФСР-а Министрий Совета № 72 йолча соцамца Совнархозаш, Министерствош, Ведомстваш, облисполкомаш декхарийла яьй: ковнашта гонахьа архитекутрни — оформлени а проект а йоацаш йола металически карташ дIаяхарца металлом гулъяр совдаккха.

НГIАССР-а Совнархоза а Райисполкомий а хьалхле лелаераша из соцам бувцача хана лакхехьа язъяь пункт бIарг тIа цаотташ йитаь хила еза, хIана аьлча кхоачашъеш яц из. Города архитектора викал, е нов. Федотов ше тхоца а волаш грозней города районашка гIолла тхо чакхдаьлча, металлургически заводашта Iалаьмате дукха металлом корадергдар.

И. ДОНЕЦ.

Нефтяникий керда культурани салоIамеи парк

Старопромысловски района нефтяникашта чIоагIа дукха еза шоай район, цудухьа цар низ а ха а ца къовсаш тоаю, хозъю из сомийи декаративнии гаьнашца.

4-ча нефтепромысла нефтяникаша хьалкхеяьй дика сомий беш. Цу беша тIера дукха сомаш боах цар гурахьа. Дукха гаьнаш дIаегIай нефтяникаша шоаш бахача поселкашка а. Дика бешамаш йолаш ба «Старогрознефть» ОРС-а плотник Скориков Николай, СТЦ газосварщик Мелишок Иван, инженер-пенсионер Коваленко Николай кхыбараш а.

ХIанз «Старогрознефть» нефтяникаша старопромысловски района центре «Загряжски» яхача поселка духхьала лаьтта хьакъоастадаьд парк яр духьа. Керда культурани салоIамеи парк хургья 95 гектар хулча лаьттан тIа. Гаьнашта хий деттар духьа 4 километр йIаьха водопровод йиллай. Парка йисте лувча Iам а хургба.

Парк хургйола моттиг аьха а цу тIа гаьнаш дIаегIа а яьннай. Из беррига болх нефтяникаша шоаш баьб.

А. ТИЩЕНКО.

Тхьамках дола эрмалой кица

Дукха ха я из хинна. Кхыча мехкашкара Эрмалой мехка хьа а кхухьаш, базархой тхьамка дохка баьннача цу хана Арарат яхача лоам юхе вахаш хиннав дог-уйла цIена долаши хьаькъал долаши вола цхьа воккха саг. Цу воккхача сага чIоагIа гоама хиннад тхьамка. Тхьамкама увза, яхаш, наха хьехар деш а хиннад цо.

Кхыча мехкашкара хьа а ухаш, тхьамка а дохкаш ахчаш Iоадеш хиннача базархошта хайнад воккха саг тхьамканна духьал волга. Дукха уйлаш яьй цар, из воккха саг ца луйташ фу даь соцавергвар-теш, яхаш, цхьабакъда, царчох хIама хиннадац: ахчах-рузкъах каратIоргволаш хиннавац къоано.

Шоай товараш доаржадаь Iо а дехка батIача базархошта гонахьа гулбенна дукха нах латташ байнаб цкъа воккхача сага. Базархой кхайкаш хиннаб: «Даьла хьаржакъ эца, даьла хьаржакъ эца! Лазар мел долча лазарах саг хьалха воаккхаш я шоана!..»

Ахархой ца тешшаш ладувгIаш лаьттаб.

ТIаккха хьаькъал долча воккхача саго аьннад: «Из даьлла а Iац цох-м... Даьла хьаржакъах-м кхы цхьаькха пайда а боал наха: гIаьле увзача сага коа тIа къу воагIаргвац, из жIаьле хоада а вергвац, цIаккха къа а лургвац».

Базархой гIад а баха бIархьежзб из къамаьл даьча воккхача сага. «Дашхал тхона уж хьай дешаш, хьаькъал дола къоано!» — аьнна, дехар даьд цар.

Вокхо жоп деннад: «ГIаьле увзача сага коа — карта къу воагIаргвац, хIана аьлча, из са хиллалца кхайкавеш хургва, хIаьта къу тIера хилац сомал лелаеча сага тIагIорта. ГIаьле увзаш массехк шу даьккхача, низ бехаь, гIадж йоацаш леларгвоацча варгва саг. ХIаьта цун бе гIадж йоаллаш хилча, мишта хоадавергва из жIале? ТIеххьара а, из цIаккха а къалургвац, хIана аьлча, къаваладехьа, къона воллашехь а лергва из...»

Ахархой, тхьамка ца а эцаш, баьнна дIабахаб.

Участкан лорий пункт

Грознерча машиннаькъа станцен вагонни участке дийнахь а бус а болх беш лорий пункт я (заведующи, лор нов. Волкова). Цо гIулакх ду вагонни участке шин сменах болх беш болча болхлошта. Иштта, нов. Феньев лор вола цергий кабинет а я цига болх беш.

Участкан къахьегамхой чIоагIа раьза ба пунктерча феьдшерашта н. н. Прохорова Галинана, Пчелинская Людмилана, Устивицкаяна, Цатуровата. Каст-каста лорий профилактика ю цига. Беседаш, лекцеш еш лораша болхлошта тайп-тайпарча лазарех мишталоравала веза а, цамогаш хинначоа мишта новкъостал де деза а дувцаш.

МалагIа лорий новкъостал хиннад лорий пунктагара участкан къахьегамхошта аьнна хаьттача заведующе помощника нов. Волковас аьлар: — Вагонни участке хала балхаш а нийслу болхлошта, промывальщикаш Чернови Шамсадови балха тIа лозабаьб аьнна хоам кхаьачача цу сахьата тха фельдшераша пункте хьа а боалабаь лорий новкъостал дир царна. Шийханнахьа даьча дарбах дукха ца говш юха балха бахар уж. Цу тайпара новкъостал де дезача массаза а кийча ба лорий пункта болхлой.

Цар балхага хьожаш каст-каста республикански поликлиникера лораш хул. ЦIенеи дикеи лел вагонни участкерча лорий пункта болх.

А. ДОДОВ

Сий долаш ба вай мехка педагога къахьегам

Боккха сина салоIам лу къахьегамо, нагахьа санна из боккъонца безаш хилча. ХIаьта къахьегамцара безам совгIбоал, хьай професси чIоагIа езаш хуле.

Дукха еза сона сай хьехархочун професси. Доккха, сийлен гIулакх да из коммунизм хьалъерий тIехье хьалкхеяр.

Боккхача безамца а дог гIоздаларца а болабир аз сай хьехархочун болх вай дай мехка. Сона кхоалагIа класс елар. Цу классера дешархой тайп-тайпара къамах болаш, тайп-тайпара оамалаш йолаш дешархой бар. Класс ше керда яр, цу тIа тIехьтIехьагIа керда дешархой а ухар классе. Хала дар сона хьалхарча деношка: говзал кIезига яр, кхыйола холонаш а яр.

Дукха къахьега дийзар са дешархой дешар а дисциплина а тоаяр духьа а, хIаьта сай говзал лакхаяккхар духьа а. Доккха гIо дир сона (хIанз а ду) тхай школерча боккхагIа болча новкъосташа-педагогаша.

Дерригдунен къахьегамхой цIей—1-гIа май тха школерча а къаьстта са классерча а дешархоша дездир дика дешарца. Дика дешар, дика болх санна — доккха совгIат да вай Даьхенна, хIаьта тхона, педагогашта, дог гIоздоаккхаш дола гIулакх а да.

Л. ШАДЫЖЕВА,
Наьсарерча юкъерча школан хьехархо.

Советски юртарча тикан балхах

Советски юрта баха нах гIадбахабар дахача шера шоай юрта вIашагIъийнача товарий ларек хьайийлача. Ларек зIамига яр, товарий ассортимент кIезига яр. Цхьабакъда бахархой сатувсаш бар цхь ха яьнначул тIехьагIа тика шеръерг ма йий яхача уйлага. Цу хана денз дIаяхай ах-шу совгIа ха, цхьабакъда ларек ше хиннача бесса зIамиген кIезига товараш долаши я.

Советски-юрта бахархоша бокъо йолаш хетт:

—Маца хургья тха юрта кIезига-дукха мегаргйола промтоварни тика?

А. КАРТОЕВ.

Уж дикача хьокхамашца баьхкар 1-ча майга

«Клара Цеткина» цIерагIча барцкъаш тегача артела коллективо 1958-ча шера хьалхарча квартале 636 эзар сома продукци арахеца езаш план хиннача, 654,2 эзар сома продукци арахийцар.

Дика балхаш дир нов. Романченко заведующи волча 5-ча цеха коллективо, нов. Шевченко заведующи волча 7-гIчеи нов. Фоменко заведующи волча кхалнаьха барцкъаш тегачеи цехий коллективаша. ХIаранс 110—120 процент кхоачашийр цар квартальни план.

Промкооперацен коллективашта юкъерча социалистически яхьах хьалхара моттигаш яьхача нн. Ломакинанеи, Борисованеи, Юдинанеи, иштта кхыбараштеи (берригаш а, 12 сага), наькха тIа йоахкаю «тIехдика болхло» яха значокаш хьожаьй. Иштта, 1-ча Мая сийна йоаржаяьча яхье дика толамаш даьхача 15 сага артела цIерахи, 4 сага промсовета цIерахи сийлен грамоташ хьожаьй.

Уж дикача хьокхамашца баьхкар 1-ча майга.

С. ХАМАТХАНОВ.

Дика болх бу Сунженски автохозяйствос

Гудермесски нефтяникаша даь кхайкарал хьаллоацаш социалистически яхь а йоаржаяь дика болх бир сунженски автохозяйствос. 4 бетта план легковой таксешта 228 проценти, грузовой таксешта тонно-километрови план 149 проценти 24-ча апреле кхоачашъяь яьлар автохозяйство.

Дика балхаш деш шофераш дукха ба автохозяйстве. 24 апреле кхоачашйир 4 бетта план легковой таксей шофераша Джандигов Билана, Хаматоев Iалаудина, Евлоев Назыра 250—255 проценти нов. Эсмурзиев Махьмада 289 проценти, грузови таксе шофера нов. Дербичев Махьмад-Гире 167 проценти.

ХАСАНОВ.

ЧIоагIлу советско—Iарабий доттагIал

Апрель йисте боалаш Советски Союзе хьоашала вера ВIашагIкхийттача Iарбий Республикан президент Гамаль Абдель Насер. Iарбий печато боккха теркам бу цу гIулакха, Насер хьоашалгIа вахар, из социализман боккхача мехка президенто ю эггара хьалхара официальни визит хургхилар белгал а доаккхаш.

ВIашагIкхийтта Iарбий Республика хьахиннай ши бутт хьалхагIа Сирии Египети вIашагIкхетарах. Юхерча Малхбоале хьахинна из керда паччахьалкхе, цу районерча паччахьалкхенашта юкъе эггара йоаккхагIа йола паччахьалкхе я, 28 миллион саг а вахаш. Цу мехка территори я 1 миллиони 175 эзари квадратни километр. ВIашагIкхийттача Iарбий Республикан (ОАР) ханна арадаьккхача конституцен статья тIа йоах: «ВIашагIкхийтта Iарбий Республика демократически, шийн лоIамегIа, суверенни республика я, хIаьта цун халкъ—арбий къаман цхьа дакъа да». Паччахьалкхенна керте латт президент, виъ заместитель а волаш, царех шиъ — сириец ва, шиъ — египтянаш ба. Конституцес яхачох, ВIашагIкхийттача Iарбий Республикан (ОАР) законаш увттаду Iаьдал Къаман собранена кара да. Республикан столица — город Каир я. Администрацен хьакъехьа республика шин района екъалу — Сирийскии Египетскии провинцешта.

Сири а Египет а дунен тIа эггара къаьнагIа долча мехкех мехкаш да. Египета а Сирен а халкъий истори — феллахаша-ахархошеи горожанаша-ремесленникашеи кхыча мехкашкара тIаухаш, уж мехкаш дIалувца гIерташ болча моастагIашта духьал бIаьшерашка хадданза лоаттабу къовсам ба.

Египета лоаттабеча къовсама хроника укх тайпара я: 1517 шера Еринет туркаша дIалаьцар, диъ бIаь шера Османски империн кара а хилар, цун территорен дакъа а лоархIаш. ДIадахача бIаьшерен 70 шераш йисте доалаш Англес Египете оттадир шийн экономически а политически а доал. Англес Египете деш дола колониальни доал 1952 шерага кхаччалца лаьттар, египетски халкъо английски колонизатораша хьал а кхоабаш лаьттача Фарук яхача паччахьа монархически доахкаденна Iаьдал дIадаккхалца. Египете хьайир мехкарча къаман хьашташ лорадеш йола паччахьалкхе. 1956 шера английски оккупационни эскара юххера отряд Египетера араяьлар.

Иштта хала никъ дIабихьаб сирийски халкъо а, диъ бIаь шера турки доала кIала лаьттача. Дунен хьалхара тIом хинначул тIехьагIа французски эскараша дIалаьцар Сири. Дунен шоллагIа тIом хиннача шерашка а тIехьа Сири французашка яр. 1946 шера мара кортамукъа яланзар Сири.

Колонизатораш бахьан долаш Египет а Сири а чIоагIа тIехьа йисар экономически хьакъехьа. Дукхача хана кхыча мехкаша доал деш хиларах, шаккъе а мохк монополешта бедал лоаттаю моттигаш а хинна дIаэйттар. Шоай лоIамегIа хургйолаш кортамукъа яьннача Iарбий къоначa республикашта хьалхашка колониальни лоал латташ дIаяхача ханах юхедисаьраш дIадаха дезарца, шоай къаман боахам хьалбе безарца, бахача наьха вахар-хьал тоаде дезарца дувзаденна доккхий чоалхане декхараш айттар.

Шоаш кортамукъа яьннача шерашка Египето а Сирес а йоккхий коталонаш яьхай экономика айъяреи къам шийн лоIамегIа хиларен хьакъехьа. Сире а Египете а шоай промышленноста цхьайола предприятеш хьаяьй — дика тоаяь текстильни фабрикаш, цементнии нефтеперерабатывающии заводаш, ейгача а кхачан а промышленноста предприятеш. Египете болх бе йолаеннай мехка чухь эггара хьалхара йола металлургически завод. Iарбий Малхбоале колонизатораша беча низ-Iоткъама кертера герз хинна лаьттача «Суэцки канала Дунен юкъерча компанена» национализаци йир, аграрни реформа йир. Аграрни реформа ярах ахархошка кхаьчар 500 эзар совгIа феддан лаьтта (1 феддан — 0,42 га я).

Юрта боахаман продукци арайоаккхилга лакхденнад, яьссаленашкара лаьтташ карадерзадара гIулакхаш дIахьош да, ахархой кооперативашка вIашагIбетталу. Нах баха юртбоахаман керда моттигаш ехк. Укх гаргарча шерашка мохк экономически дегIабара план толам болланi кхоачашъеш я Сире. Плана тIа оттадаьда нефтеперерабатывающи завод, сунт, электростанцеш, хий дехка система елга. Латаке йоккха порт юллаш балхаш ду. ВIашагIкхийттача Iарбий Республикан шинна а даькъа тIа шоай къамах болча бахача нахах специалистий — инженерий, лорий, агрономий, хьехархой кадраш я кийчъеш.

Кортамукъа довла къовсам лоаттабаьча шерашка санна, шоаш кортамукъа даьнача хана денз а Iарбий къаман хьаштий цхьоагIоно шоайла вIаший гарга ийзад Сирени Египетеи халкъаш. Цхьа мотт бувцаш, культура цаI йолаш, шоай кортамукъале лораеш лоаттабеча къовсама тIехьара декхараш юкъара долаш долча Iарбий халкъий вIашагIкхета йола уйла практически чакхйоаккхаш хилар да ВIашагIкхийтта Iарбий Республика хьахилар.

ВIашагIкхийтта Iарбий Республика хьахилар — ерригача Юхерча Малхбоален халкъий вахара чухь доккха политически гIулакх да. Iарбий кердача паччахьалкхено боккхача лоархIаме гIулакх дергда колониализманна юкъара къовсам лоаттабеш а Iарбий халкъаш вIашагIтохара хьакъехь а цу районе машар чIоагIбара а кхерамах лоравалара а хьакъехь а. ОАР вIашагIкхеталехьа хьалхагIа дукха ха йоаццаш Дамаске къамаьл деш цIи хезза, вовзаш волча Iарбий деятело. Сирен хьалха хиннача президента Шукри Куатле аьлар, позитивни нейтралитета а кхыча паччахьалкхений тIема блокашта юкъе дакъа лоацаш йоаца а политика лелаеш хургья Iарбий керда паччахьалкхе. Мехкий цхьатарра бокъо хилара, вIаши пайдане йолча, суверинитет лерхIача халкъашта юкъерча барт-цхьоагIон бола Iарбий Малхбоалера вай никъ ба из политика, аьнна белгалдаьккхар цо.

Цу цхьоагIон идея хьаллоац Iарбий кхыча мехкашка а. Довзаш долча тайпара, ВIашагIкхийтта Iарбий Республика хьаяра хьакъехьа Сиреи Египетеи плебисцит яьчул тIехьагIа дукха ха ялалехьа, ОАР-еи Iарбий кхыча цхьан паччахьалкхенна — Йеменаи юкъе барт бир федеральни союза бокъонца Йемен ОАР-ах дIакхеташ. Цхьадолча даькъе цу барта тIа йоах, цу союза членаша — паччахьалкхенаша цхьа арахьара политика лелаергья, тIема низаш цаIаш а леладергда.

Цу событеша оарц даьккхад империалистий лагере. Вашингтонеи Лондонеи доал деча гIозараштa чам болаш дац Iарбий вIашагIкхетар. Иштта гIулакх эттача, колонизаторий къувса дезаргда политически а экономически а низ болаш йолча вIашагIкхийттача Iарбий паччахьалкхенца, низ боацача къаьст-къаьста долча Iарбий мехкашца а доацаш. Империалисташ чIоагIа раьза боацаш ба ОАР-а хьалхле лелаеча деятелаша цхьан паччахьалкхен чухь йолча Сирес, Египета, хIаьта иштта Йемена а тIема группировкашта юкъе дакъа лоацаргдоаца политика хувцаргьяц яхаш кхайкадеш хилара. Цунца дувзаденна колонизатораша Юхерча Малхбоале чIоагIагIа дIадоладаьд Iарбий мехкаш вIашагIкъоастадара гIулакхаш. Египети Сирии паччахьалкхен союзе вIашагIкхийттачул тIехьагIа, из гIулакх бахьан долаш цар «федераце» вIашагIтехар Iарбий ши королевство — Иордании Ираки. Царна керте латт дуккхача хана денз английски империализманца, хIаьта укх тIеххьарча хана американски империализманца ювзаенна йола хашимитски династен викалаш. Iарбий прессас йоах из «федераци» колонизатораш Iарбий цхьоагIо йохае гIертилга да. Дамаске арадувлача «Аль-Джульхур» яхача газето дукха ха йоаццаш яздора: «из федераци» Iарбий вIашагIтоха а ца еш, къам кортамукъа даккха лелача боламца къувса Малхбузерча паччахьалкхенаша нах теIабеш йола шоай аппараташ вIашагIтоха, империализман лоал оттаде яьй, яхаш. «Аль-Джумхура» белгалдоах «федераци» шин халкъа цхьоагIо а йоацаш, шин паччахьа союз я, яхаш.

Хадданза колониализманна духьал йола, халкъий кортамукъал а уж шоай лоIамах хилар а тешшаме хьалкхоабаш йола Советски Союз ВIашагIкхийтта Iарбий Республика эггара хьалхагIа бакъяьча мехкех цаI я. Советски общественносто лерхI, машара а халкъаш кхерамах лорадара а ларда тIа Iарбий халкъаш шийн къаман дешаш шийн лоIаме къестаде бокъо йолаш. ССКП ЦК-а 1958 шера 1 мая тIахьехамаш тIа йоах: «ДIайха моаршал да империалистий колонизаторски планашта духьал, къаман кортамукъал а шоай паччахьалкхений суверенитет а чIоагIъе къовсам лоаттабеча Iарбий Малхбоален халкъашта!»

Дика довзаш да СССР-а Сирецареи Египетацареи долча доттагIлен дог цIена гIулакхаш. КIезига выступленеш яьяц Советски Союзо уж мехкаш хьаллоацаш. Кхоачам болаш да, 1956 шера Египета духьал Англес—Израила — Францес агресси йолаяьча хана Советски Союзо лелаяь позици дага ехача а. Египета халкъа бирса эттача цу деношка дерригача дуненна дIахозаш дар Советски халкъо «ДIадаха Египета тIера кулгаш!» аьнна низ бола дешаш.

Хьадда йола позици лаьцар Советски правительствос Сирен духьал империалисташа кхерамаш даьча хана а дIадахача шера октябрь бетта провокацеш лелаеш а. Советски Союзо дIакхайкадир, нагахьа санна империалисташ Сирена духьал агресси е гIорте, Iарбий машар безача цу паччахьалкхен гIулакха юкъе дакъа ца лоацаш ше Iергьяц аьнна.

Доазол дехьарча печато белгал даьккхача тайпара, Советски Союзо лораеш хиларах, хIаьта иштта дерригача мехкашка халкъаш духьал хиларах а агрессораш цу районе тIом болабе лоархIабанзар.

ХIанз советски общественносто чIоагIа къоабал ду президент Насер СССР-е вар. Советски нах тешаш ба, президент Насера визито советско-Iарбий доттагIал кхы а чIоагIагIа чIоагIдергхиларах.

И. БЕРЕЗНИКОВСКИЙ.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре. Йоккха зал **«Приключения Тиля Уленшпигеля».**

Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

№ 1 йола зIамига зал — **«Приключения Тиля Уленшпигеля».**

Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

№ 2 йола зIамига зал — **«Приключения Тиля Уленшпигеля».**

Долалу 9.30, 11.30, 1.30, 5.30, 7.30, 9.30.

Родина» яхача кинотеатре **«Приключения Тиля Уленшпигеля».**

Долалу: 8, 9.45, 11.30, 1.15, 3, 5, 6.40, 8.20, 10.

Ахканарча помещене — **«Рита».**

Долалу 7.30, 9.15.

Гор. Грозне Интернациональни ул. №16-б вахача гр-на **Нисанов** Яков Исаковича гор. Грозне Менделеева ул. № 20 яха гр-ка **Нисанова** Рива Матвеевна йитар дош суде дIачуденнад.

Дош дувцаргда гор. Грознен Ленински р-на 3 участка халкъсуде.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ01206

Типография им 11 августа 1918 года, проспект Революции 30/3.

Заказ № 2606